

gemeente
Schiedam

Wijkvisie Groennoord

Een sociaal-economische kijk
op de integrale wijkontwikkeling 2007-2015,
met een koppeling naar de uitvoerings-
programma's voor de komende jaren.

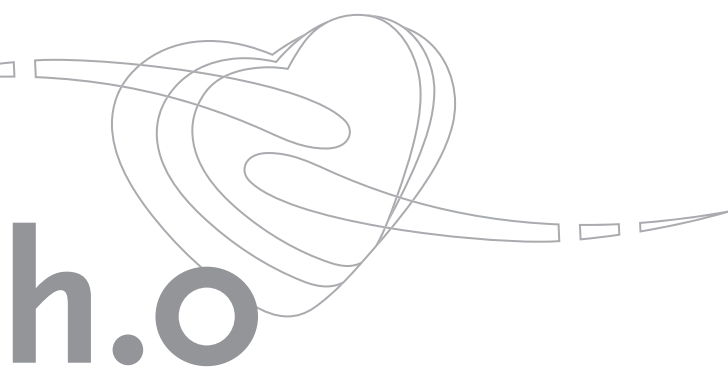
Schiedam, augustus 2007

Bureau Projectmanagement
Gemeente Schiedam

Inhoudsopgave

h.0 Samenvatting	5
h.1 Een Wijkvisie voor Groenoord	9
h.2 Totstandkoming Wijkvisie	13
h.3 Ontwikkeling van de wijk	17
3.1 Tijdgebonden achtergronden bij de ontwikkeling van de wijk	17
3.2 Groenoord en haar herstructurering	20
3.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen in relatie tot de ontwikkeling van de Wijk	20
h.4 Analyse naar thema en prioriteit	25
4.1 Sterkte-Zwakte Analyses per deelgebied	25
4.2 Het openbaar gebied	26
4.3 Andere thema's in de wijkontwikkeling	27
• Leefbaarheid	27
• Wonen/ Woonmilieu	27
• Sociale cohesie	28
• Perspectief in de wijk	28
• Ruimtelijk	28
• Wijkeconomie	29
• Voorzieningen	30
• Onderwijs	30
h.5 Ontwikkelingsrichtingen	33
5.1 Uitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling van Groenoord	33
5.1.1 Algemene uitgangspunten en uitgangspunten i.r.t. doelgroepen	33
5.1.2 Thematische uitgangspunten in de wijkontwikkeling	34
• Openbaar gebied	35
• Leefbaarheid	35
• Wonen/ Woonmilieu	36
• Sociale cohesie	37
• Perspectief in de wijk	38
• Ruimtelijk	38
• Wijkeconomie	39
• Voorzieningen	40
• Onderwijs	41
5.2 Specifieke gebiedsgerichte uitgangspunten	42
5.3 Randvoorwaarden en sturing van het Wijkprogramma	43
5.3.1 Randvoorwaarden voor het Wijkprogramma	43
5.3.2 Sturing en organisatie van het Wijkprogramma	43
5.4 Koppeling van visie en programma's	44

Samenvatting

INTEGRALE VISIE NOODZAKELIJK OM EEN GEBIEDSGEBONDEN PROGRAMMA UIT TE VOEREN

Expliciete opdracht bij het opstellen van deze Wijkvisie was een sociaal-economische kijk te formuleren op de integrale wijkontwikkeling van Groenoord. In beleidsmatige termen is een integrale visie noodzakelijk om een gebiedsgebonden programma succesvol uit te voeren. Voor de herstructurering van Groenoord betekent dit dat de fysieke opgaven, de sloop-, bouw- en herinrichtingprojecten en de sociale en economische wijkaanpak gezamenlijk ontwikkeld en uitgevoerd moeten worden en in al hun facetten op elkaar afgestemd dienen te zijn.

Kern van de opgave voor de projectpartners in Groenoord is het (opnieuw) brengen van samenhang, samenwerking en herkenbaarheid in de wijk. Dit heeft zowel betrekking op de fysieke vormgeving van de wijk als op de sociale verbanden en ondersteunende projecten en activiteiten in de wijk. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de identiteit van de wijk en de kenmerken, wensen en kwaliteiten van haar bewoners.

De komende jaren moet de transformatie naar het nieuwe ‘merk’ van Groenoord, ‘Thuisbasis voor verschillende stijlen’, centraal staan bij de ontwikkeling en uitvoering van de fysieke en de sociaal-economische projecten. Door de transformatie naar dit nieuwe merk actief te ondersteunen en uit te dragen kunnen de kwaliteiten en kansen die Groenoord biedt optimaal benut worden voor de wijkontwikkeling.

Een centrale opgave daarbij is het ombuigen van negatieve toekomstverwachtingen van bewoners over hun wijk. Hier is een start mee gemaakt door de zogenoemde ‘Groep Hoppe’ een actieve rol te geven in het opstellen en uitvoeren van het Wijkprogramma. De sociale dynamiek in de wijk en betrokkenheid van bewoners die de afgelopen jaren ontstaan is moet worden vastgehouden en waar mogelijk verder worden versterkt. Een actieve rol voor bewoners in planvorming en uitvoering zal de komende jaren gewaarborgd moeten blijven. De betrokkenheid van een grote groep bewoners draagt bij aan het versterken van sociale verbanden en contact in de wijk, en genereert draagvlak voor volgende fasen van de herstructurering.

Ook dient veel aandacht te worden besteed aan beeldvorming over de wijk. De perceptie van de wijk, zowel in de ogen van bewoners als van ‘de rest van Schiedam’, laat vaak een somberder beeld zien dan de werkelijkheid rechtvaardigt. In de komende jaren moet meer ingezet worden op het actief uitdragen van behaalde successen, vooral de successen die voortkomen uit bewonersinitiatieven. Op die manier wordt bijgedragen aan een positiever imago van

Groenoord als woonwijk en het terugbrengen van ‘trots op de eigen wijk’ onder bewoners.

Beleidsmatig zal zowel worden ingezet op ‘sociale stijgers’ (‘zittende bewoners’ met (nieuw) maatschappelijk perspectief) als op nieuwe (doel)groepen die de wijk kunnen versterken. Gerichte en ‘op maat gesneden’ maatregelen voor in sociaal-economisch opzicht achterblijvende groepen, gecombineerd met een uitgebalanceerde marketingstrategie en verdere differentiatie van woningtypes en woonmilieus, moeten dit ondersteunen.

In de integrale opdracht van de projectpartners in Groenoord zal de komende jaren extra aandacht bestaan voor een aantal thema’s in de Wijkontwikkeling. In de periode 2007-2015 zal in de gebiedsontwikkeling van Groenoord extra worden ingezet op de aanpak van het openbaar gebied en de leefbaarheid, verbetering van wonen en creatie van onderscheiden woonmilieus, het versterken van de sociale cohesie, het vergroten van het sociaal-economische en maatschappelijk perspectief van bewoners, ruimtelijke aspecten van de wijk, de wijkeconomie, voorzieningen en onderwijs.

GROEN

RENOVATIE

OPENBARE RUIMTE

EVENEMENTEN

NERGENS ZOVEEL
CULTUREN

OPENSTAAN VOOR
VERNIEUWING

ONDERSTEUNING
VOOR BEWONERS

RODE DRAAD

DORPSCULTUUR

h.1

Een Wijkvisie voor Groenoord

EEN GEACTUALISEERDE VISIE OP DE SOCIALE EN ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN DE WIJK

De Wijkontwikkelingsvisie Groenoord 1999-2015 geeft de gewenste ontwikkeling (en de daarbij benodigde fysieke en sociale maatregelen) van de wijk Groenoord tot 2015 weer. Hoewel woningcorporatie Woonplus Schiedam, de gemeente Schiedam en de Wijkontwikkelingsmaatschappij Groenoord al enkele jaren bezig zijn met de herstructurering van de wijk, is de behoefte gegroeid aan een geactualiseerde (integrale) visie op de ontwikkeling van de wijk, vooral in sociale en economische zin.

DE DOELSTELLING

De projectdeelnemers in Groenoord streven naar het toevoegen van deze wijkvisie aan de bestaande plannen voor Groenoord ('het groene boekje 1999'), met daarin een duidelijke sociaal-economische paragraaf. Tezamen met de evaluatie van de Wijkontwikkelingsvisie beschikken zij dan over een integraal plan waarmee in de komende jaren richting kan worden gegeven aan de ontwikkeling en het beheer van het gebied.

In 1999 is besloten de wijk Groenoord te herstructureren. In het programma van de WOV is de sloop van 365 voornamelijk goedkope gestapelde woningen opgenomen, naast de sloop van 152 garages en 1200 m² bedrijfsruimte. Daarvoor zouden oorspronkelijk 419 woningen voor terug gebouwd worden. In het huidige programma zullen ongeveer 365 woningen gesloopt en in totaal 546 (vervangende) nieuwbouwwoningen gebouwd worden. Daarnaast wordt 2.500 m² aan nieuwe winkelveorzieningen gerealiseerd. De uitvoering hiervan is in volle gang en sommige projecten zijn zelfs al afgerond. Voor de nieuwbouw van woningen bestaat een samenwerkingsverband tussen de gemeente en Woonplus in de vorm van de Wijkontwikkelingsmaatschappij Groenoord (WOG). De verbeteropgave wordt door Woonplus en particuliere verhuurders uitgevoerd. De bestaande woningvoorraad wordt in het kader van de herstructurering kwalitatief verbeterd via het 'opplussen' (verbeteren en geschikt maken) van woningen voor ouderen, renovatie en het verbeteren van woningen. Sinds 1999 zijn ook diverse woningbouwprojecten, herinrichtingprojecten in het openbaar gebied en projecten in het kader van de sociale wijkaanpak ontplooid.

Wat in Groenoord tot op heden ontbrak is de koppeling van een sociaal wijkprogramma aan de fysieke herstructurering. In de Wijkvisie worden ondermeer de kwaliteitscriteria voor het integrale beheer van de wijk, de woningen, de woonomgeving, de voorzieningen en de (sociale) infrastructuur geformuleerd. De ambitie van deze Wijkvisie is de sociale en economische ontwikkeling van het gebied in samenhang met de herstructurering te versterken door het

aantrekken en behouden van sociaal-economisch weerbare groepen, maar ook door een aanbod te ontwikkelen van aantrekkelijke woon- en leefmilieus in de wijk. Ten aanzien van het beheer in de wijk wil deze visie vooral inzetten op het verbeteren van de leefbaarheid en de sociale cohesie in het gebied. Het ontwikkelingsconcept sluit aan bij de beleefde wijkidentiteit van bewoners. Ook zal de visie in termen van woonmilieus en flankerende opgaven uitgangspunten formuleren voor de wijkontwikkeling.

De opgave waarvoor gemeente, corporatie én bewoners zich gesteld zien is te zorgen dat Groenord een wijk met een toekomst blijft, een vitale wijk die ook bijdraagt aan een positief woon- en leefklimaat in Schiedam. De principes waarop ook de oorspronkelijke Wijkontwikkelingsvisie rust zijn het versterken van de herkenbaarheid tussen de afzonderlijke delen van Groenord (Noord, Midden en Zuid) en het geven van een duidelijke eigen identiteit aan elk deelgebied binnen de wijk, ook in termen van woonmilieus. Om meer differentiatie in eigendomsverhoudingen in Groenord te creëren zal in de herstructurering de vervanging van (sociale) huurwoningen door koopwoningen verder doorgezet worden. Kortom, de Wijkvisie Groenord levert het raamwerk en de uitgangspunten voor de principes volgens welke de (integrale) gebiedsontwikkeling moet (gaan) verlopen. Het doel van de Wijkvisie is het creëren van perspectief voor iedereen in de wijk. Met andere woorden: de Wijkvisie richt zich op het (wat, hoe, wanneer en waarom van het) ‘samen-leven’. Samen-leven doe je in de context van de eigen buurt of wijk. Om het samenleven in Groenord voor zoveel mogelijk huidige én toekomstige bewoners zo aantrekkelijk en prettig mogelijk te maken is er een ‘mission statement voor Groenord’ geformuleerd dat de ambities voor de ontwikkeling van de wijk verwoordt:

‘Het creëren en vasthouden van een stimulerend en positief klimaat voor huidige en toekomstige bewoners. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kwaliteiten van de wijk en de talenten van haar bewoners.’

In dit kader onderschrijven de samenwerkende partners in Groenord dat de fysieke en sociale aspecten van de herstructurering niet alleen bij elkaar (moeten) aansluiten, maar dat zij, mits doordacht ingezet, elkaar ook versterken zodat de totale som van de positieve effecten van de herstructurering groter is dan de som van de delen. Ook zijn in de herstructurering veel leermomenten geweest waarbij voortschrijdend inzicht er soms toe leidde dat oorspronkelijke plannen of projecten gewijzigd, uitgesteld of toegevoegd werden. De ervaringen, inzichten en kennis die in de afgelopen jaren is verworven zijn vanzelfsprekend meegenomen in deze Wijkvisie.

Totstandkoming Wijkvisie

TOTSTANDKOMING EN ACHTERGRONDEN BIJ DE WIJKVISIE GROENoord

De behoefte aan een Wijkvisie met nadrukkelijke aandacht voor sociale en economische aspecten van een herstructurering heeft geleid tot een opdracht van de Stuurgroep Groenoord tot het opwerken en formuleren van een beleidsmatige visie op de ontwikkeling van de wijk.

Het proces dat geleid heeft tot de onderhavige Wijkvisie Groenoord bestond uit een aantal stappen:

Als eerste zijn kwantitatieve, demografische en sociaal-economische gegevens over Groenoord door de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Schiedam uitgezet tegen cijfers over de rest van Schiedam en de regio. Daaruit is een eerste beeld van de wijk geschetst. Op deze manier werd de situatie waarin Groenoord verkeert in een cijfermatig referentiekader geplaatst. Het herstructureringsproces heeft er in de jaren 1999-2005 reeds voor gezorgd dat bewonersgroepen betrokken zijn geweest bij de planvorming voor Groenoord. De Klankbordgroep Groenoord zetelde in de Stuurgroep en de Planteams. Ook hebben de gemeente en Woonplus de afgelopen jaren investeringen gedaan ten behoeve van de participatie en betrokkenheid van bewoners. Dit heeft geleid tot een terugkeer van de (sociale) dynamiek in de wijk. Bij het opzetten van bewonersnetwerken en projecten is ook nadrukkelijk gezocht naar deelnemers buiten het 'gestaalde kader' van het (reguliere) Wijkoverleg en zijn de Impulsgelden ingezet om nieuwe groepen te betrekken bij de wijkontwikkeling, waardoor het draagvlak daarvoor verbreed is.

De belangrijkste uitkomsten van de statistische gegevensanalyse zijn op een bijeenkomst op 27 februari 2006 gepresenteerd aan en bediscussieerd door een grote groep betrokkenen en belanghebbenden. Op basis van de Wijkanalyse zijn thema's gedistilleerd rond welke actuele vraagstukken zijn geclusterd. Naar aanleiding van de gedefinieerde vraagstukken is een aantal gespreksronden georganiseerd met professionals die actief zijn in de wijk of er in beleidsmatige zin mee te maken hebben. Beleidsafdelingen van de gemeente Schiedam en Woonplus, maar ook ONS/Irado en de WO Groenoord, hebben de mogelijkheid gekregen problemen, knelpunten én oplossingen uit hun eigen specifieke deel terrein aan te dragen en hun visie op de ontwikkeling van de wijk te geven. Het is immers ook van belang aan te sluiten bij bestaand algemeen beleid om kapitaalvernietiging, verkokering en 'langs elkaar heen werken' te voorkomen en optimale resultaten te boeken door middel van effectieve maatregelen en een efficiënte aanpak. De gemeente Schiedam heeft aan deze (proces)doelstellingen willen voldoen door de Wijkvisie te beschouwen als een coproductie tussen de afdeling Wijkzaken en Bureau Projectmanagement en bij het samenstellen van de Wijkvisie en

een activiteitenprogramma voor Groenord aan te sluiten bij de algemene gemeentelijke beleidskaders én die van Woonplus.

Parallel hieraan voltrok zich de tweede en uiterst belangrijke stap in het proces. Er zijn breed opgezette bijeenkomsten georganiseerd, de zogenaamde 'brandingsessies', waarbij bewoners en 'professionals' gezamenlijk gewerkt hebben aan de bepaling van de identiteit(en) van de wijk Groenord. Kenmerken van de wijk en haar bewoners kennen een eigen dynamiek die maakt dat bepaalde mensen wel en andere niet voor vestiging in een gebied kiezen, en die bovendien van grote invloed is op hoe 'zittende' en nieuwe bewoners hun woon- en leefomgeving ervaren en op welke manier zij ermee omgaan. Daarom heeft de gemeente Schiedam ervoor gekozen eerst de identiteit en de kernwaarden waarop deze berust aan de oppervlakte te brengen, alvorens het beleidsmatig kader voor de (sociaal-economische) ontwikkeling van Groenord voor de komende tien jaren uit te werken.

Het doel van de brandingbijeenkomsten was tevens het begrip van de Wijkvisie en meningsvorming van de bewoners te versterken. Het was ook de bedoeling dat uit de deelnemers aan de brandingbijeenkomsten uiteindelijk een 'Ondernemende Groep' voort zou komen die een voortrekkersrol gaat vervullen in de uitvoering en vormgeving van het Wijkprogramma, de zogenaamde 'Groep Hoppe'. De brandingmethode volgens welke het proces van identiteitsbepaling zich heeft voltrokken steunt op de beleving van 'gebruikers' (i.c. de bewoners van Groenord) en rust sterk op beelden en beeldtaal om aspecten van identiteit te verbeelden. Daardoor leidt de brandingmethode tot een ontwikkelingsconcept dat aansluit bij gebruiksbehoeften en waaraan de huidige wijkbewoners zich kunnen (ver)binden. Hierdoor wordt de dynamiek van en het draagvlak voor de Wijkvisie in de wijk vergroot. Een ander voordeel van deze methode was dat zo mogelijkheden ontstonden voor het op elkaar afstemmen van verschillende beleidsterreinen in het kader van integrale wijkontwikkeling. Vervolgens is een brand (een 'merkstatement') van de wijk vastgesteld op basis van een aantal typerende kernwaarden die aangeven waar Groenord zich onderscheidt van andere wijken in de stad en de regio. In de brandingmethode wordt veel nadruk gelegd op 'het verhaal van de wijk'. De geschiedenis van de wijk en haar bewoners wordt beschouwd als een constante factor die in belangrijke mate de waardering voor het wonen en leven in de wijk beïnvloedt. De brand vertelt het 'literaire verhaal' van de wijk.

In een tweede brandingbijeenkomst zijn de grondslagen voor een Wijkprogramma vastgesteld naar aanleiding van de spanningen en knelpunten, maar ook de kwaliteiten van het gebied die in de discussie en het proces van identiteitsbepaling aan de oppervlakte zijn gekomen. De gemeente Schiedam en Woonplus vinden het van groot belang dat een Wijkprogramma wordt opgesteld in samenspraak met bewoners, omdat zij uiteindelijk de 'trekkers' en 'consumenten' zijn van de projecten.

De gebruikte informatie op basis waarvan deze Wijkvisie is geformuleerd is dus tweeledig: er is gebruikt gemaakt van 'harde' objectieve gegevens (statistische cijfers e.d.) en van 'beleefde kwaliteit' van de wijk door bewoners en professionals. Kortom, de inhoud van deze Wijkvisie is een synthese van algemene beleidskaders van Woonplus en gemeente, input van bewoners verworven via diverse informatiekkanalen, bestuurlijke en politieke achtergronden (zoals het nieuwe Collegewerkprogramma 2006-2010), praktijkervaringen van professionals uit de afgelopen jaren en bekende *best practices* (zoals de keuze voor branding naar aanleiding van het succes van deze methode bij de sociale wijkaanpak in Nieuwland).

h.3

Ontwikkeling van de wijk

ACHTERGRONDEN, SPANNINGEN EN KNELPUNTEN IN (HER)ONTWIKKELING GROENoord

Voor een effectieve sociale wijkaanpak moet rekening gehouden worden met de onderliggende fysieke structuur van de wijk. Groenoord is een klassieke, naoorlogse hoogbouwwijk die in de jaren zestig gebouwd is om soelaas te bieden voor de hoge woningnood in die tijd.

3.1 Tijdgebonden achtergronden bij de ontwikkeling van de wijk

Groenoord was de eerste grootschalige Schiedamse wijk die werd gebouwd in het weidegebied ten noorden van de A20. Zoals de naam al zegt beschikt de wijk over een grote hoeveelheid groen. Groenoord wordt aan alle kanten begrensd door infrastructuur. Aan de zuidzijde van de wijk ligt de rijksweg A20 die Schiedam opdeelt in een zuidelijk en noordelijk deel. Groenoord vormt ‘het Zuiden van Noord’. De westzijde van de wijk ligt langs het A4-tracé. Hiervoor bestaan ingrijpende plannen, die ook hun weerslag op Groenoord zullen hebben. Ook de verbindingen aan de oostzijde (Churchillweg) en de noordzijde (Bach-, Schubert- en Lisztplein) zijn door ruimtelijke structuren beperkt.

Groenoord heeft een heldere stedenbouwkundige structuur en is ruim opgezet. De ontsluitingswegen zijn autogericht en breed. Vanuit het oogpunt van woningnood zijn nauwelijks eengezinswoningen gebouwd, maar vooral galerijflats met een groot aantal appartementen. Als gevolg daarvan is het woningaanbod van Groenoord eenzijdig. Het aanbod sluit niet meer aan bij de huidige wooneisen en de actuele woningmarkt. Bovendien vormt de eenzijdige woningvoorraad een knelpunt voor die bewoners die een “wooncarrière” wensen te maken in de eigen wijk. Doorstroming naar grotere (eengezins)woningen binnen de wijk als gevolg van eisen die een nieuwe levensfase kan stellen aan de woning en woonomgeving (zoals het stichten van een (groot) gezin), is daardoor erg moeilijk.

Hoewel de wijk ruim en groen is, beschikken weinig woningen over privé-tuinen. Het aanwezige groen bevindt zich voornamelijk in de openbare ruimte. Uit de Grote Woontest blijkt dat veel Groenoorders hun woning waarderen.

Vooraf het woonoppervlak, maar ook het voorzieningenniveau, het groene karakter van de wijk en de grote hoeveelheid parkeerruimte worden als pluspunten genoemd. Paradoxaal genoeg blijkt uit de analyse van de Grote Woontest dat ‘ruimte’ een belangrijk verhuismotief vormt voor Groenoorders, zónder dat de onderzochte groep bewoners duidelijk aangaf erg ontevreden zijn over dit aspect van wonen. Hierbij moet echter wel in gedachten gehouden worden dat uit regionaal onderzoek blijkt dat huurders minder tevreden zijn over de uitrusting van hun woning (met name keuken, badkamer en toilet) dan eigenaren, en dat Groenoord voor bijna 85% uit huurwoningen bestaat. Boven-

dien golden bij de bouw van de wijk rond 1960 andere normen (die mogelijk nog steeds gelden voor ‘oorspronkelijke’ bewoners die nog in de wijk wonen) ten aanzien van het uitrustingsniveau van woningen dan anno 2006. In onderstaande tabel worden enkele kerngegevens ten aanzien van de woningvoorraad van Groenord weergegeven:

Woningvoorraad 1-1-2006

	Groenord	Schiedam
Woningvoorraad	4.577	35.270
Huur	85%	56%
Koop	15%	44%
	100%	100% (Nederland: koop 54%)
Bouwwijze		
Eengezins	4%	29%
Meergezins	96%	71%
	100%	100% (Nederland: eengezins 60%)

Conclusie: Groenord bestaat overwegend uit huurwoningen en appartementen.

In Groenord wonen voornamelijk 55-plussers, gezinnen met kinderen en alleenstaanden. Die drie groepen zijn ongeveer van gelijke grootte, maar bevinden zich grosso modo wel in verschillende delen van Groenord. De bevolking van Groenord is in etnisch opzicht gemengd en bestaat uit zowel autochtonen als allochtonen. Het inkomen en opleidingsniveau in Groenord is lager dan gemiddeld, maar de wijk kent op zichzelf geen grote concentratie van kansarmen. In Groenord is, net als in de rest van Schiedam, een sterke daling van het aantal bijstandsuitkeringen en de werkloosheid zichtbaar. In Groenord Zuid is echter wél een zorgwekkende trend zichtbaar in de instroom van sociaal-economisch kwetsbare groepen. Dit is mede het gevolg van de herstructurering van de wijk Nieuwland. Voor veel bewoners van Nieuwland, die al dan niet gedwongen uitverhuisd zijn, betekende Groenord de volgende stap in hun wooncarrière. Dit zijn echter niet de meest draagkrachtige of kansrijke bevolkingsgroepen, wat vooral zijn weerslag heeft (gehad) op de demografische kenmerken van Groenord Zuid.

In onderstaande tabellen worden enkele kerngegevens ten aanzien van de bevolkingskenmerken en de sociaal-economische positie van huishoudens in Groenord weergegeven:

Bevolking Groenord per 1-1-2007

	Groenord	Schiedam
Inwoners	8.922	75.159
Leeftijd		
0-19 jr.	20%	23%
20-34 jr.	16%	20%
35-64 jr.	37%	42%
65+	27%	15%
	100%	100%
Etniciteit		
Nederlands	68%	68%
Allochtone afkomst	32%	32%
	100%	100%

Conclusie: In Groenord wonen veel 65-plussers en verschillende etniciteiten

Groenord sociaal-economisch per 1-1-2007

	Groenord	Schiedam
Bijstandsuitkeringen	406	2.168
in % 15-64 jr.	7.9%	4.3%
Werkzoekenden	423	2.941
in % 15-64 jr.	8.2%	5.8%
Inkomen (2004*)		
Gemiddeld besteedbaar huishoudeninkomen	€ 23.600	€ 26.300 (Nederland: € 29.000)

* Het CBS heeft de definitie van huishoudeninkomen gewijzigd. Dit heeft tot gevolg dat deze nu lager uitvallen dan in voorgaande jaren. De cijfers van 2004 zijn dan ook niet vergelijkbaar met die van eerdere jaren.

Conclusie: Groenord telt veel werkzoekenden en bijstandsgerechtigden. Het inkomen is er relatief laag.

Sinds haar ontstaan heeft de wijk Groenord een flink aantal transformaties ondergaan. De belangrijkste daarvan zijn:

SOCIALE TRANSFORMATIE

- Gemeenschappelijke verbanden worden minder in aantal en in verbindende kracht; individualisering doet zijn intrede, zowel binnen het gezin als in de wijk.
- Door het wegvallen van gemeenschappelijke patronen ontstaat een diversiteit aan woon- en leefstijlen met verschillende waarden en normen. De komst van nieuwe generaties bewoners en bewoners met een andere etnische afkomst versterkt dit proces.
- Verscheidenheid en diversiteit groeien en drukken hun stempel op de manier waarop de wijk beleefd wordt door bewoners ‘van het eerste uur’.
- De verzorgingstaat brokkelt af. Van de bewoners wordt een grotere eigen verantwoordelijkheid gevraagd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE TRANSFORMATIE

- Schiedam (en Groenord) ervoeren de afgelopen jaren ook de negatieve gevolgen van economische stagnatie en een krappe arbeidsmarkt. Werkzaamheden verleggen zich in de decennia 1960-2000 steeds meer naar de dienstensector en de werkgelegenheid in de industrie en scheepsbouw (van oudsher belangrijke motoren van werkgelegenheid voor Schiedam) loopt terug.

FYSIEKE TRANSFORMATIE

- Waren de woningen in Groenord in de eerste decennia een verademing voor de bewoners door hun afmetingen, geleidelijk voldoet een gedeelte van deze gestapelde woningvoorraad niet meer aan de vraag van de markt.
- Er is te weinig diversiteit in het woningaanbod, gezien de diversiteit in de vraag.
- De woontechnische kwaliteit is verouderd en vraagt om modernisering.
- De inrichting van de openbare ruimte verouderd en voldoet niet meer aan een verscheidenheid van wensen en claims van diverse groepen. Dit beïnvloedt ook het (functioneel) gebruik van de openbare ruimte negatief.

Een aantal belangrijke kenmerken van Groenord anno 2006 zijn:

- Groenord wordt steeds meer een doorgangswijk dan een wijk waar huishoudens hun gehele ‘wooncarrière’ gevestigd blijven.
- Groenord heeft weinig eengezinswoningen en weinig koopwoningen. Galerijflats en sociale huurwoningen zijn echter bovengemiddeld aanwezig.
- Groenord kent qua bevolkingssamenstelling een hoog aandeel ouderen.
- Groenord, en dan met name Groenord Zuid, herbergt veel lage inkomensgroepen, maar het inkomen per huishouden stijgt wel sneller dan het stedelijke gemiddelde voor Schiedam.
- Groenord, en dan met name Groenord Zuid en Groenord Midden, kent relatief veel huishoudens die afhankelijk zijn van bijstanduitkeringen. Ook de werkloosheid is er relatief hoog.
- Om diverse redenen staat de leefbaarheid in de wijk onder druk. Vooral verloedering van de openbare ruimte en de sociale cohesie in de wijk vragen aandacht.
- Bewoners van Groenord zijn vaak somber over de toekomst van hun wijk: 40% van alle ondervraagden meent dat hun eigen buurt in de nabije toekomst ‘achteruit zal gaan’, terwijl maar 17% gelooft dat de herstructurering een positief effect op de eigen buurt zal hebben.

Groenord is een wijk die zeer veel kwaliteiten heeft die voor grote bevolkingsgroepen van belang zijn. Daarbij kunnen kwaliteiten in de ‘hardware’ en de ‘software’ van de wijk onderscheiden worden. Enkele kernkwaliteiten in de ‘hardware’ van de wijk, die ook als zodanig door bewoners ervaren worden zijn:

LIGGING

de wijk ligt centraal in Schiedam en gunstig ten opzichte van recreatiemogelijkheden, winkels en werk. De aanwezige uitvalswegen en het openbaar vervoer versterken de voordelen van deze ligging.

GROEN

er is een goede verhouding tussen groen en verharding. Het ruim aanwezige groen wordt als zodanig zeer gewaardeerd door de gebruikers ervan.

RUIMTE

de wijk is niet dichtbebouwd, er bestaat ruim voldoende ‘gebruiksruimte’ tussen de bebouwing. Bewoners wonen, gezien het hoogbouw karakter van de wijk, niet al te dicht op elkaar, maar genieten een bepaalde mate van privacy.

VOORZIENINGEN

de wijk heeft veel voorzieningen. Dit maakt de wijk in hoge mate zelfvoorzienend. Er zijn winkels, een sporthal, een sauna en een zwembad. Ook zijn er parken, pleinen en speelgelegenheid voor kinderen. Wel zal in de komende jaren, mede onder druk van de toenemende vergrijzing, aandacht besteed moeten worden aan specifiek op de wijk gerichte maatschappelijke voorzieningen, welzijns- en zorgvoorzieningen.

BEREIKBAARHEID

de wijk is goed bereikbaar en ontsloten, zowel met de auto als het openbaar vervoer. Groenord ligt aan centrale uitvalswegen en er is een goed openbaar vervoernetwerk. Ook is in de wijk ruime parkeergelegenheid aanwezig, wat vaak een knelpunt vormt in woonwijken.

Samengevat kunnen de sterke en zwakke kanten, kansen en bedreigingen voor de ontwikkeling van Groenord weergegeven worden in onderstaande SWOT-analyse:

SWOT Groenord

Sterkte	• Ruime parkeergelegenheid • Hoeveelheid beschikbare openbare ruimte • Bereikbaarheid • Voorzieningenniveau • Centrale ligging in de regio • Ruime opzet van de wijk • Grote voorraad grote, bereikbare huurwoningen • Ontsluiting en infrastructuur ten opzichte van de Rijksweg en het zuidelijke gedeelte van de stad
Zwakte	• Onevenwichtige bevolkingssamenstelling in leeftijd en sociaal-economisch profiel • Onevenwichtige eigendomsverhoudingen • Eenzijdige woningvoorraad • Anonimiteit als gevolg van het hoogbouw karakter van de wijk • Negatieve toekomstverwachtingen van bewoners • Beheer en onderhoud van het openbaar gebied • Ruimtelijk geïsoleerde ligging ten opzichte van de rest van de stad • Milieubelasting als gevolg van de Rijksweg (met name luchtkwaliteit en geluidsbelasting)
Kans	• Aanpassing woningvoorraad in het kader van de herstructurering • Vernieuwen inrichting publieke ruimte in het kader van de herstructurering • Inzet op doelgroepen met betrekking tot de woningvoorraad (gegoede senioren en (jonge) gezinnen) • Verbetering van de functionele inrichting van het openbaar gebied als verblijfsruimte • Buurt- en groepsgerichte leefstijl in de wijk • Sociale dynamiek van de 'Groep Hoppe'
Bedreiging	• Ontwikkeling van de A4: milieubelasting en bouwoverlast • Functionaliteit en uitstraling van de openbare ruimte • Doorgangswijk • Aansluiting van voorzieningen op de (wijzigende) behoeften van de wijk • Verzwakking van de sociaal-economische positie van de wijk • Spanningen tussen uiteenlopende leefstijlen • Teruglopende sociale cohesie • Gebrekkige afstemming van inrichting en onderhoudsniveau openbaar gebied

3.2 Groenord en haar herstructurering

De inspiratie voor de bouwstijl en stedenbouwkundige structuur van Groenord is gebaseerd op de principes 'licht', 'groen' en 'ruimte', die duidelijk te herkennen zijn in het grondplan van de wijk. Groenord werd

vooral gebouwd voor (jonge) gezinnen met kinderen. De wijk moest een vestigingsplaats zijn voor mensen die in een gezellige, homogene en rustige omgeving hun gezin groot wilden brengen.

In het kader van de herstructurering zal, conform de Wijkontwikkelingsvisie 1999-2015, de stedenbouwkundige hoofdstructuur van Groenord gehandhaafd blijven. In Groenord Zuid wordt hier met de ontwikkeling van 'het Ensemble' en de realisering van de eerste fase invulling aan gegeven. Een bijzondere blok van patiowoningen dient de structuur van Groenord Zuid te geleiden in een passend ritme aan de Laan van Bol 'Es. Het woningbouwprogramma in Groenord Zuid behelst oorspronkelijk 108 woningen (de projecten 'Ensemble', 'Contrabas' en 'Klavier') en 2.500 m² winkelvloeroppervlak. In het najaar van 2006 zijn het winkelcentrum en 52 appartementen, 9 stadswoningen en 11 patiowoningen opgeleverd. 'Het oorspronkelijke programma voor Groenord Zuid (totaal 33 patiowoningen) wordt besloten deze laatste 22 patiowoningen niet te handhaven. Een andere invulling van deze locatie wordt onderzocht. Medio 2007 worden nog 14 woningen opgeleverd. Door het monitoren van de leefbaarheid in Groenord Zuid is gebleken dat er de laatste vijf jaar een neerwaartse spiraal zichtbaar is, hoewel zeer recent de scores weer iets opveren.

Door de herinrichting van de Eduard van Beinumlaan in Groenord Midden-C zal de verbindinglijn tussen Groenord Noord en Groenord Zuid verder worden versterkt. Ook in plangebied Midden-A heeft in 2004 een bijstelling van het oorspronkelijke woningbouwprogramma uit de Wijkontwikkelingsvisie plaatsgevonden. Dit is ingegeven door het feit dat de vraag naar traditionele, grondgebonden woningen op de woningmarkt vele malen groter blijft dan die naar de geplande maisonnettes. Nu worden 32 ('Serenade') en 10 ('Sonate') grondgebonden eengezins koopwoningen gebouwd aan de Eduard van Beinumlaan en 27 en 46 huurappartementen in twee torentjes aan de Laan van Bol 'Es. De bouw van de eerste 32 woningen in dit gebied is in het najaar van 2006 gestart. In Midden-C zullen 82 eengezinswoningen en 2 appartementblokken met ieder 13 appartementen en 1 appartementblok met 10 appartementen gerealiseerd worden (totaal 36 appartementen). De twee flats (één aan het Louis Zimmermannplein, de andere aan het Jacques Urlusplein) die het nieuwe laagbouwmilieu zullen flankeren, zullen ingrijpend gerenoveerd worden. Drie flats (L. Zimmermannplein, J. Urlusplein en Mozartlaan) worden opgeplust. Hiermee wordt, ondanks de herziening, toch in overeenstemming met de doelstellingen van de Wijkontwikkelingsvisie gehandeld, met name door het

toevoegen van nieuwe woningtypen op zichtlocaties in het gebied.

In 2005 deed de kans zich voor de Martinuskerk te herontwikkelen. Op deze locatie zullen nog 15 extra woningen gerealiseerd worden. Ook de groenstructuur is ingrijpend aangepakt. De herinrichting van de Jozef Orelingsingel tot een park is naar voren gehaald in de planning en in 2006 is het park gerealiseerd met speelvoorzieningen en diverse recreatieve mogelijkheden.

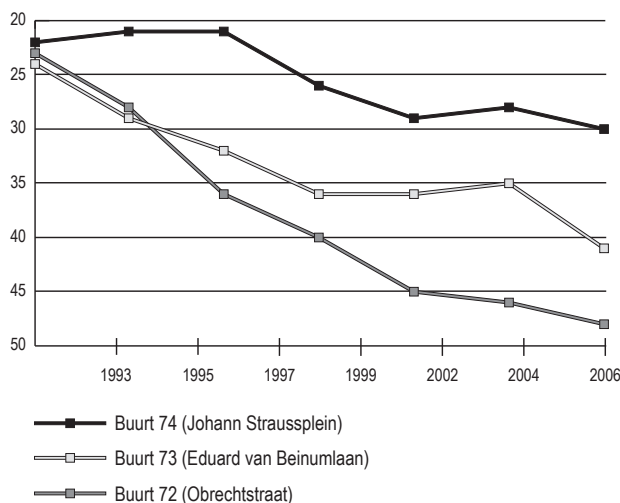
In Groenord Noord is ervoor gekozen het Bachplein en zijn omgeving eerder aan te pakken dan de overige deelgebieden. Het project Bachplein is een bijzonder ingrijpend en ambitieus project. Hoewel de sloop en nieuwbouw gefaseerd uitgevoerd zullen worden komt het erop neer dat alle voorzieningenruimten op het Bachplein, met uitzondering van het schoolgebouwtje, zullen verdwijnen om plaats te maken voor nieuwbouw. In totaal zullen 212 (senioren)woningen gerealiseerd worden en in de plint circa 4.500 m² (vooral sociaal-maatschappelijke en/of paramedische) voorzieningen. Tevens zal de openbare ruimte worden heringericht tot een evenemententerrein en een parkgebied met een belangrijke verblijfsfunctie voor diverse doelgroepen.

Maar er waren ook niet-fysieke argumenten om Groenord te herstructureren. Allereerst blijft het aantal bewoners van Groenord dalen. Deels heeft dit te maken met de herstructureringsactiviteiten. Ten tijde van sloop en nieuwbouw zijn immers minder woningen beschikbaar. Maar deels is dit ook een trend die al langer zichtbaar is: in 1972 woonden er 13.660 mensen in Groenord, in 1999 waren dat er 9.271 en in 2006 nog 8.909. Huishoudens zijn kleiner geworden, het aantal kinderen en jongeren loopt terug en het aantal senioren in de wijk groeit. In Groenord wonen relatief veel oudere alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens, vaak de 'oorspronkelijke' bewoners van de wijk wier gezin al is 'uitgevlogen'. Maar er wonen ook jonge starters, die hun flat in Groenord veelal verlaten voor een eengezinswoning wanneer zij aan gezinsuitbreiding toe raken.

In navolging van een verouderde woningvoorraad en inrichting van de publieke ruimte kwam ook de leefbaarheid in de wijk onder druk te staan. Dit betekende onder andere dat 'oude' bewoners zich steeds minder thuis gingen voelen in de wijk waar zij soms al decennia lang woonden, en dat nieuwkomers slecht aansluiting bij elkaar en de rest van de buurt of wijk vonden. Hierdoor ontstond een situatie waar onverschilligheid ten opzichte

van de eigen woon- en leefomgeving en buurtgenoten groeide. Uiteindelijk resulteerde dit in een neerwaartse spiraal in onder meer sociale verbanden, de concurrentiepositie van de wijk, een ongunstig vestigingsklimaat voor ondernemers en niet in de laatste plaats de sfeer in de wijk, buurt of complex.

Ook de welstandsscores voor Groenord laten een ongunstige trend zien. Niet alleen scoort Groenord op de meeste onderdelen ondergemiddeld ten opzichte van de rest van Schiedam, maar de scores laten ook al bijna 10 jaar een dalende trend zien:

Grafiek 1: Ontwikkeling van de drie buurten in Groenord naar sociaal-economische positie, 1993-2006

3.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen in relatie tot de ontwikkeling van de Wijk

De geplande ontwikkeling van de A4 rond het Kethelplein is onlangs bestuurlijk vastgesteld. Hoewel de overeenkomst voor de ontwikkeling van het A4-tracé is ondertekend door de gemeente Schiedam, is dit slechts schoorvoetend en met frisse tegenzin gebeurd. De gemeente Schiedam is tegen de aanleg van de A4 door Midden Delfland vanwege de grote schade aan landschap, milieu en gezondheid, ook bij een optimale inpassing. De toegevoegde waarde van de A4 door Midden Delfland is bovendien discutabel. De gemeente ziet alternatieve oplossingen voor de bereikbaarheidsproblematiek. Uitgangspunt is dat als de weg er komt, hij niet mag worden gezien, gehoord of geroken. Hoewel de realisatietermijn van de A4 strikt genomen buiten het bestek van deze Wijkvisie valt, is het toch raadzaam waar mogelijk te anticiperen op de kansen en risico's die een dergelijke grootschalige ontwikkeling voor Groenord met zich meebrengt.

KANSSEN DIE DE ONTWIKKELING VAN DE A4 VOOR GROENORD BIEDT

- Groenord zal door nieuwe verbinding met de Rijksweg veel meer een poort naar Schiedam worden dan nu het geval is. Dit kan ook bijdragen aan het vergroten van de betrokkenheid van de wijk op de rest (voornamelijk het zuidelijk deel en het centrum) van Schiedam. Uit de brandingsessies is immers gebleken dat die betrokkenheid in Groenord laag is.
- Indien bij de ontwikkeling van de A4 gekozen wordt voor de 'ondergrondse variant', kan bovengronds het groene karakter (een belangrijke kernkwaliteit van de wijk) verder versterkt worden. Bovendien kunnen de recreatiemogelijkheden voor de wijk uitgebreid worden wanneer gekozen wordt voor parken en sportterreinen 'boven' de A4.

RISICO'S DIE DE ONTWIKKELING VAN DE A4 VOOR GROENORD MEEBRENGT

- De uitbreiding van de A4 kan door een toename van het verkeer leiden tot een verminderde luchtkwaliteit in Groenord.
- Het is mogelijk dat de aanleg en ingebruikname nog andere milieuconsequenties voor de wijk en haar bewoners zal hebben. Het wachten is op de MilieuEffect Rapportage (MER) die dergelijke ontwikkelingen in kaart brengt en analyseert.
- De verkeersdruk in de wijk kan toenemen als gevolg van de nieuwe verbinding.
- De aanleg van de A4 kan tijdens de werkzaamheden leiden tot overlast in de wijk als gevolg van bouwverkeer dat materialen via de wijk moet aanvoeren.

Er dient rekening gehouden te worden met de vragen, eisen en behoeften die de nieuwe doelgroepen die gemeente en Woonplus willen aantrekken aan de leef- en woonomgeving in Groenord zullen stellen. Voor jonge gezinnen zijn nu eenmaal andere maatschappelijke en commerciële voorzieningen van belang dan voor alleenstaanden of senioren.

Het is mogelijk dat nieuwe doelgroepen slecht aansluiting zullen vinden bij de wijk, waardoor weinig binding met het gebied zal ontstaan. De samenwerkingspartners in Groenord dienen tijdig op ontwikkelingen te anticiperen en hecht samen te werken om het stimulerende en positieve klimaat in de wijk te stimuleren en te bestendigen voor oude en nieuwe bewoners.

h.4

Analyse naar thema en prioriteit

ANALYSE VAN KNELPUNTEN EN SPANNINGEN NAAR THEMA EN PRIORITEIT

Om inzicht te krijgen in de plus- en minpunten van de verschillende deelgebieden van Groenord en om tot gefundeerde uitspraken te komen over ontwikkelingskansen en –risico's is allereerst per deelgebied een SWOT-analyse opgesteld. Deze SWOT's bieden een eerste overzicht van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen.

4.1 Sterkte-Zwakte Analyses per deelgebied

SWOT Groenord Noord

Sterkte	• Hechten aan omgangsvormen en beleefdheid • Aantal voorzieningen • Ontsluiting en infrastructuur • Relatief goede sociaal-economische positie bewoners • Campusachtige karakter van het gebied • Goed imago als woongebied • Aansluiting bij groene ruimte van Noord Schiedam en Midden Delfland
Zwakte	• Intolerantie ten opzichte van jongeren en allochtone bevolkingsgroepen • Anonimiteit als gevolg van het hoogbouwkarakter • Eenzaamheid onder oudere alleenstaanden
Kans	• Herontwikkeling Bachplein: - nieuwe voorzieningenplint - nieuw park - nieuw evenemententerrein • verdere differentiatie van eigendomsverhoudingen van de woningen • aantrekken van een nieuwe doelgroep van financieel draagkrachtige 55-plussers. • Verbetering doorstroom in bestaande voorraad • Hechten aan omgangsvormen en beleefdheid • Relatief homogene bevolkingssamenstelling • Verbetering van omgangsvorm onder invloed van activiteiten georganiseerd door verschillende bewonersgroepen (o.a. Straussplein) • Vermindering van intolerantie door het organiseren van gezamenlijke activiteiten door en voor jongeren en ouderen in het kader van de 'brandingprojecten'

Bedreiging	• Imagoschade als gevolg van langdurige bouwwerkzaamheden aan het Bachplein • Overlast als gevolg van grootschalige bouw- en inrichtingsactiviteiten • Chronologische discrepantie tussen aanpak Bachplein en overig Noord
------------	--

SWOT Groenord Midden

Sterkte	• Kwaliteit en uitstraling van het nieuwe Orelipark • Sterk en actief bewonersnetwerk (C. van Zantenplein) • Autovrij groengebied dat diverse maatschappelijke functies met elkaar verbindt • Nabijheid Beatrixpark
Zwakte	• Ontsluiting woonblokken/pleinen • Uitstraling openbare ruimte op de pleinen (versnipperd groen en verouderde verharding) • Beperkte woningdifferentiatie • Weinig doorstroombmogelijkheden in de bestaande voorraad • Heterogene bevolkingssamenstelling die leidt tot spanningen tussen uiteenlopende leefstijlen
Kans	• Ruimtelijke kwaliteit van de E. van Beijnumlaan • Verlenging levensduur van de openbare ruimte door intensivering onderhoud • Vergroting van de doorstroombmogelijkheden als gevolg van toevoeging van extra eengezinswoningen • Samenwerking tussen en met de basisscholen • Faciliteren van actieve bewonersgroepen (bijvoorbeeld de 'Corneliaanse moeders') • Versterking van de groene verbinding door middel van (nieuw) laagbouwmilieu en Orelipark
Bedreiging	• Verdere verloederding van het openbaar gebied als gevolg van de herinrichting op later moment van de herstructurering • Onderhoud en beheer van het openbaar gebied • Negatieve spiraal in leefbaarheidopzicht • Onderbreking van de bestaande groene verbinding Oreliosingel-Beatrixpark door herinrichting Sportpark Kethel

SWOT Groenord Zuid

Sterkte	• Toename woningdifferentiatie als gevolg van de herstructurering van Winkelcentrum "De Contrabas" • Heringerichte openbare ruimte • Opstart van het Promotieteam Groenord Zuid • Nabijheid Beatrixpark
Zwakte	• Zwakke sociaal-economische positie van veel bewoners • Zeer heterogene bevolkingssamenstelling • Spanningen tussen uiteenlopende leefstijlen • Geluidsoverlast als gevolg van de ligging aan grote doorgaande wegen • Imago van Zuid als woongebied
Kans	• Inspelen op succes van 'balkonschermen' in de 'aankleding' van de buurten • Samenwerking met Gymnasium voor buurtactiviteiten • Opheffen van anonimiteit tussen bewoners door de organisatie van bewonersactiviteiten gericht op het vergroten van wederzijds begrip en tolerantie
Bedreiging	• Sterke instroom kansarme groepen • Toenemende spanningen tussen bewoners met uiteenlopende leefstijlen • Uiteenvallen bestaande (bewoners)netwerken als gevolg van herhuisvesting

4.2 Het openbaar gebied

Het Beeldkwaliteitplan dat bij het Bestemmingsplan Groenord hoort, dient als ruimtelijk kader voor de wijk-ontwikkeling van Groenord. Het plan beschrijft tevens de belangrijkste knelpunten in de inrichting, het beheer en het uiterlijk van de publieke ruimte in Groenord. Samengevat komen die neer op te geringe verschillen in groeninrichting tussen de diverse buurten, een te grote hoeveelheid beplantingssoorten, hoog opgaande begroeiing, bomen en gras. Bovendien is 'het groen' van Groenord versnipperd. Een sterkere onderlinge relatie tussen de verschillende plekken in de openbare ruimte

zou een meerwaarde betekenen. Tevens zijn de inrichting van de wegen en de parkeeroplossingen niet consistent vorm gegeven. Ook is de inrichting van de openbare ruimte en haar gebruiksfuncties onmisbaar bij de creatie van (onderscheiden) woonmilieus, een doelstelling uit de oorspronkelijke Wijkontwikkelingsvisie. Daarbij moeten omgeving en architectuur wel nadrukkelijk op elkaar én de bewoners afgestemd zijn, zowel in uiterlijke verschijningsvorm als functie. De verbindende functie die het openbaar gebied voor de wijk en bewoners heeft, wordt momenteel in Groenord niet optimaal benut. De hoeveelheid groen in de wijk wordt veelvuldig als

de belangrijkste kernkwaliteit van het gebied genoemd, maar tevens roept het achterblijvende onderhoud en beheer ervan de meeste irritatie en frustratie op bij de wijkbewoners. Er is te weinig aandacht voor het type en het gebruik van het groen. De functionaliteit ervan is vaak verouderd en moet worden aangepast aan actuele gebruikersbehoeften. Ook laten de wijze en frequentie van het onderhoud en beheer en de sociale veiligheid in het openbaar gebied in Groen Noord te wensen over. Kernprobleem ten aanzien van het openbaar gebied in Groen Noord is het verouderde ontwerp, dat een intensief beheerregime vraagt. De huidige beheerinzet is daarvoor onvoldoende. Achterstallig onderhoud of een slordige indeling van pleinen, plantsoenen en overig 'groen en grijs' beïnvloeden bovendien de belevingswaarde van bewoners sterk.

Op diverse locaties in Groen Noord bestaan beheer- en/of leefbaarheidproblemen die in relatie staan tot de inrichting van de openbare ruimte. Zo is het terrein achter de Van Beethovenflat verloederd en sociaal onveilig, bestaan op de pleinen van Groen Noord Midden zowel leefbaarheid- als beheerproblemen en komen veel klachten van bewoners binnen over het gebied tussen het Jacques Urlusplein en Louis Zimmermannplein. Ook bestaan inrichtings- en uitvoeringsproblemen (met name het parkeerterrein van supermarkt Bas van der Heijden, de verlichting op het Muziekplein) in het vierkant Laan van Bol 'Es- Valeriusstraat- Obrechtstraat en W. Pijperstraat in Groen Noord Zuid. Genoemde locaties zullen, in samenhang met gewenste en te onderscheiden woonmilieus, de komende jaren de nodige aandacht vragen in de wijkontwikkeling. Locaties waar in uitvoering of planvorming al is ingezet op een verbetering van de openbare ruimte zijn het nieuwe Orelipark, de woonomgevingen van de bouwlocaties 'Martinuskerk', 'de Concertmeester', 'de Dirigent' en 'de Componist' in Groen Noord Midden, de woonomgeving van de ontwikkelingslocatie Bachplein in Noord en de omgeving van de bouwprojecten 'Ensemble' en 'Contrabas', herinrichting van de Obrechtstraat en de bestrating van deelgebied Zuid A in Groen Noord Zuid.

4.3 Andere thema's in de Wijkontwikkeling

LEEFBAARHEID

De GSB-Leefbaarheidsscores zijn in Groen Noord ongunstiger dan gemiddeld in Schiedam. Daar komt nog bij dat Schiedam ten opzichte van andere GSB-steden al matig scoort. In het kader van de leefbaarheid in Groen Noord bestaan wijvingen tussen verschillende (leeftijdsgroepen). Deel van het probleem is een gebrek aan jongerenvoorzieningen, maar ook opvattingen over wat nu als 'jongerenoverlast' ervaren wordt door oudere bewoners speelt hierbij een rol.

Als gevolg van de verdergaande individualisering van de samenleving en de nieuwe groepen die daaraan deelnemen, zal zich naar verwachting in de toekomst een verdere differentiëring van woon- en leefstijlen voltrekken. Dit heeft vanzelfsprekend ook gevolgen voor de wijk en de manier waarop daar (samen)geleefd wordt. Een voorbeeld van een consequentie daarvan is het feit dat nieuwe bewoners en jongeren weinig geneigd blijken te zijn te participeren in traditionele verbanden of inspraakorganen zoals huurderbelangenverenigingen en bewonersverenigingen. Dit wil echter niet zeggen dat jongeren zich niet betrokken voelen bij hun wijk of buurt of zich er niet (actief) voor willen inzetten. Tijdens de brandingbijeenkomsten is juist gebleken dat jongeren zich erg verbonden voelen met hun buurt en leefomgeving en daar vaak ook uitgesproken gedachten hebben over hoe zaken anders of beter geregeld zouden kunnen worden. Maar traditionele, geïnstitutionaliseerde verbanden lijken hun houdbaarheidsdatum in het kader van bewonersparticipatie te overschrijden.

WONEN/WOONMILIEUS

Het Beeldkwaliteitplan Groen Noord rept over de eentonigheid en soberheid van de architectuur en de woonomgeving van de wijk. Die gelijkvormigheid wordt vooral veroorzaakt door de grote mate van herhaling waarin de woonblokken neergezet zijn en het gebruik van gelijksoortige materialen en kleuren. Ook de zijgevels en indeling van de flats zijn gelijkvormig en de volumes bestaan uit eenvoudige blokken of schijven. Kortom, de architectuur van Groen Noord is sober, eenvormig en bezit geen uitgesproken eigen karakter. Uit de Grote Woontest blijkt dat de bewoners van Groen Noord hun eigen woonmilieu typeren als 'een woonwijk met appartementen en eengezinswoningen'. Binnen die typeringen zijn een aantal knelpunten voor Groen Noord naar voren gekomen. Zo schiet Groen Noord tekort op de belangrijke sociale randvoorwaarde 'binding' en onderscheidt de wijk zich ook niet in termen van comfort. Ook is een tegenstrijdige behoefte gesignaleerd: enerzijds hechten Groen Noorders sterk aan hun privacy, rust en 'eigen plek'. Anderzijds geven veel bewoners aan meer sociaal contact en gezelligheid in hun wijk of buurt te wensen. Die tegenstrijdige behoefte is het gevolg van verschillen tussen twee dominante leefstijlen in de wijk en het gegeven dat ieder individu op verschillende momenten verschillende wensen en behoeften heeft. Binnen het bovengenoemde woonmilieu is sprake van een zekere behoudendheid en een voorkeur voor vertrouwde rust. Hoewel sommige doelgroepen en de jongeren in de wijk aangeven wat meer dynamiek te wensen, is in de context van het algemene 'Groen Noordse woonmilieu' het ontbreken van dynamiek juist een kwaliteit.

Tenslotte ondervinden veel 'starters' in de wijk (vaak jongeren die in de wijk zijn opgegroeid en willen verhuizen naar eerste eigen woning) grote moeite bij het vinden van een (betaalbare) woning. Juist omdat dit een groep is met een sterke binding met de wijk die positief voor Groenord kiest, betekent dit een verlies van potentieel voor de wijk.

SOCIALE COHESIE

Bijna 40% van de Groenorders is ouder dan 55 jaar.

Voor deze oudere bewoners zijn vaak langdurig woonachtig in de wijk. Deze groep bewoners is sterk groeps- en buurtgericht. Dit is terug te zien in de hoge mate van participatie en het ledenaantal van bijvoorbeeld de Huurdersbelangenvereniging (Groenord Midden).

De sociale kwaliteit van Groenord is voor deze oudere bewonersgroep van grote betekenis voor de kwaliteit van het wonen. De beleving van de sociale kwaliteit wordt door de oorspronkelijke Groenorder onder andere afgemeten aan de kwaliteit van het openbaar gebied. Een goede buur veeft zijn stoepje, helpt in de straat en is een prettige gesprekspartner. Maar sinds 2000 is een sterke verandering merkbaar. Naast de fysieke veranderingen in de wijk kent ook de sociale kwaliteit een enorme verandering. Naast het feit dat de veranderingen problemen (sociale overlast, weinig onderlinge communicatie) met zich meebrengen, is ook duidelijk zichtbaar dat veel bewoners de sociale veranderingen niet accepteren. 'Vroeger' was het immers 'anders' in Groenord. Veel bewoners vertalen ook fysieke gebreken in het openbaar gebied als een gebrek aan sociale kwaliteit. Men werkt immers niet meer samen om de omgeving goed op orde te houden. Verder is er de instroom van 'nieuwe' bewoners in de wijk, zowel uit de regio als uit andere Schiedamse (herstructurerings) wijken. Dit heeft het wonen in Groenord veranderd. Daar waar er sprake is van een gebrekkige sociale samenhang wordt deze voornamelijk veroorzaakt door vervlechting van bewoners die totaal verschillende ideeën hebben over samenwonen en samenleven. Daar waar de oudere groep Groenorders rust en samenhang als kenmerk voor het woongenot ervaart is de 'nieuwe' Groenorder individualistischer ingesteld en minder betrokken bij de woonomgeving. Tegenstellingen tussen oudere en jongere bewoners zijn groot, maar ook het verschil tussen de nieuwe Groenorder en de langwonende Groenorder kan spanningen opleveren. Tussen deze groepen bestaan verschillende opvattingen over sociale verbanden, waarden, normen, verwachtingen, omgaan met de publieke ruimte en vrije tijd. Bewoners blijken letterlijk en figuurlijk niet meer samen te kunnen communiceren. Een externe partner is nodig om de communicatie op gang te brengen.

Voor zeer veel instromende bewoners is Groenord hoe

langer hoe meer een doorstroomwijk, wat de binding met de wijk, woon- en leefomgeving en medebewoners niet bevordert. Door dit gebrek aan wijkbinding wordt door deze groep ook maar weinig gebruik gemaakt van de Groenordse voorzieningen, waardoor vervolgens de band met de wijk en de medebewoners verder verslapt. Uit de brandingssessies is naar voren gekomen dat in de wijk een zekere mate van eenzaamheid bestaat, vooral onder oudere bewoners van wie de kinderen uit de wijk of Schiedam vertrokken zijn en waarvan in veel gevallen de partner is overleden. Bovendien kampt diezelfde groep met gevoelens van schaamte over hun eenzaamheid en behoefte aan hulp. 'Zelfvoorzienend' is een sterk element in de identiteit van Groenord en haar bewoners en mede daardoor is het voor sommigen moeilijk hun hulpvraag te uiten.

PERSPECTIEF IN DE WIJK

Verder is naast de sociale positie van de Groenorder ook zijn economische en maatschappelijke positie in de afgelopen decennia veranderd. Om sociale factoren te kunnen verbeteren is uitzicht op werk of een vast en stabiel inkomen maatgevend. Van bewoners kan geen inzet verwacht worden als dagelijks de zorgen over de financiële positie in het gezin centraal staan. Bovendien hebben maatschappelijke problemen en financiële zorgen vaak negatieve gevolgen voor de omgang met en perceptie van de eigen woon- en leefomgeving en sociaal isolement, met negatieve gevolgen voor betrokkenen en de buurt.

In Groenord is een demografische verschuiving zichtbaar in het bewonersprofiel: meer groepen met lage inkomens, beperkte (voor)opleiding en/of zonder regulier werk stromen in de wijk in, vooral in Groenord Zuid en deelgebied Midden-C. Het inkomensniveau in Groenord is benedengemiddeld ten opzichte van het stedelijk én nationaal gemiddelde en ook het opleidingsniveau is relatief laag. Al deze gegevens leiden op hun beurt weer tot gebrekkige oriëntatie van bewoners op de stad en de regio.

RUIMTE

Hoewel Groenord als wijk in ruimtelijk opzicht een behoorlijk aantal gezamenlijke kenmerken heeft, hebben toch de drie deelgebieden (Noord, Midden en Zuid) ieder een wat apart karakter als gevolg van verschillende ruimtelijke structuren waarrond ze opgebouwd zijn. De herkenbaarheid van de buurt dient echter sterker gepositioneerd te worden.

Een ruimtelijk aandachtspunt vormt de beperkte hechting tussen de wijk Groenord en haar omgeving. Ten opzichte van de rest van Schiedam kent Noord, mede door zijn wat 'afgesneden' ligging ten opzichte van het Centrum en zuidelijke deel van Schiedam, een wat eigen karakter. Binnen Noord (de wijken Spaland, Kethel, Woudhoek,

Sveaparken en Groenord) heeft Groenord als zuidelijkste wijk van Noord dan weer een aparte positie omdat de wijk de schakel vormt tussen het noordelijk en zuidelijk deel van Schiedam. Uit de brandingbijeenkomsten is gebleken dat Groenord een in hoge mate zelfvoorzienende wijk is. Dat betekent dat bewoners bijna alle dagelijkse besommingen 'binnen de wijk' kunnen organiseren en zich bijgevolg eerder 'Groenorder' dan 'Schiedammer' voelen. Nu is daar in principe niet zoveel mis mee, maar de keerzijde van deze medaille is dat ook Groenord weinig 'leeft' voor de rest van de stad. Ook is de drempel naar stedelijke voorzieningen voor Groenorders hoog. Bovendien draagt die sterke oriëntatie op de eigen wijk niet bij aan de lokale economische ontwikkeling van Schiedam. Groenord is dus als wijk maar matig ingebed in 'het Schiedamse'.

WIJKECONOMIE

Wijkeconomie is, zeker in de context van een herstructureringswijk, onlosmakelijk verbonden met zowel de fysieke als de sociale aanpak. De economische opgave is in dit licht gezien zeer breed omdat het niet alleen raakt aan (gebiedsgebonden) sociale problemen (zoals een hoog percentage kansarme werklozen), maar ook aan fysieke kenmerken van de wijk (monofunctioneel opgezette woonwijken).

Groenord is nu in hoge mate zelfvoorzienend. Dat heeft vooral betrekking op de aanwezigheid van dienstverlening (maatschappelijk en commercieel) en winkels. Deze zijn in hoofdzaak voldoende aanwezig. Daarom moet de vraag uit de wijk centraal staan bij het ontwerpen of aanpassen van (sociaal-economische) projecten en voorzieningen. Ook ten aanzien van wijkeconomie beschikken overheden en instellingen maar over beperkte sturingsmiddelen die veelal juridisch van aard zijn (zoals een rigide of juist flexibel opgezet bestemmingsplan). Bovendien vormen de wijken binnen de stad Schiedam communicerende vaten in economisch opzicht en arbeidsmarktopzicht. Met andere woorden, de stad en haar wijken opereren op een regionale markt, wat zich in negatieve zin bijvoorbeeld uit in een zeker 'koopkrachtlek' naar Vlaardingen en Rotterdam.

Ook verdient de kwestie van Winkelcentrum De Ketel aandacht. Dit buurtwinkelcentrum is aanvankelijk op verzoek van de winkeliersvereniging buiten de herstructurering gehouden maar kampt momenteel met leegstand en achterstallig onderhoud. Zowel winkeliers als buurtbewoners zien de toekomst voor het winkelcentrum somber in omdat zij de concurrentie aan zal moeten gaan met zowel het Hof van Spaland als met het nieuwe winkelcentrum in Groenord Zuid, 'de Contrabas'. Een oplossing voor de continuïteit van het winkelcentrum

is gezocht in het verruimen van de winkelbestemming, zodat naast de vestiging van commerciële voorzieningen, ook kleinschalige kantoor- en bedrijfsfuncties en sociaal-medische voorzieningen in De Ketel mogelijk zijn. Groenoord telt ook enkele maatschappelijke en commerciële instellingen die geheel Schiedam of zelfs de gehele regio bedienen. Ook de rol en mogelijkheden van dergelijke voorzieningen voor de wijk moeten aandachtig bekeken worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitbreiding van Thermen Holiday of het zwembad. In zijn algemeenheid vormt 'wellness' momenteel een kansrijke economische sector, hetgeen aansluit bij het sportknooppunt dat Groenoord al vormt en goed past bij de identiteit van de wijk.

VOORZIENINGEN

Hoewel Groenoord een hoog voorzieningenniveau kent, zal, ook in het kader van de fysieke herstructurering, de aard en omvang van die voorzieningen opnieuw onder loep moeten worden genomen. Overigens kent het noordelijke gedeelte van Schiedam, in vergelijking met het zuidelijk deel, per saldo minder voorzieningen. Het is duidelijk geworden dat de functies in hun huidige omvang zoals ze nu rondom wijkcentrum de Blauwe Brug (bibliotheek, fysiotherapeuten) en in de Blauwe Brug zetelen, in ieder geval ook gehandhaafd dienen te worden tijdens en na de herontwikkeling van het Bachplein. De druk op de Blauwe Brug is al hoog door de 'voorzieningenarmoede' in Schiedam Noord in vergelijking met wijkcentra in de zuidelijke stadsdelen.

Ook prognoses over bevolkingsgroei, doelgroepen, demografisch profiel en de vraag naar bijbehorende voorzieningen zijn relevant bij de bepaling van het benodigde voorzieningenniveau in Groenoord. Volgens de plannen uit de herprogrammering blijkt dat door de bouw van eengezinswoningen in het noordelijke gedeelte van Groenoord Midden woonmilieus worden gecreëerd die gericht zijn op (jonge) gezinnen. De voorzieningen moeten daar bij aansluiten en daar waar zij (nog) ontbreken ingevuld worden. En als Groenoord Noord een hoogwaardig woon- en leefgebied voor senioren wordt, spelen niet alleen de woningbouw en publieke ruimte een rol, maar moet bijvoorbeeld ook gedacht worden aan de kansen en mogelijkheden die bijvoorbeeld het nieuwe ziekenhuis biedt. De bouw van het ziekenhuis is momenteel in ontwikkeling, waarbij Groenoord duidelijk binnen het verzorgingsgebied valt. Ook is het ontbreken van een HOED-vestiging in de wijk een veel gehoorde klacht onder ouderen in Groenoord. Bewoners moeten gebruik maken van de huisartsenposten in Woudhoek en Zorgcentrum Spaland. Deze posten zijn slecht bereikbaar met het openbaar vervoer waarvan veel ouderen afhankelijk zijn. Ook is een groeiende behoefte aan ontmoetingsplekken

voor ouderen in de wijk gesignaleerd. Voorzieningen kunnen tevens een bijdrage leveren aan de versterking van sociale contacten en verbanden in de wijk, wanneer zij fungeren als sociale ontmoetingsplaats voor wijkbewoners. Op het eerste gezicht bestaan veel kansen voor samenbrengen van ouderen in Groenoord. Zij zijn als groep in staat zelfstandig te opereren en zelfstandig hun activiteiten te organiseren, zolang zij daarbij in financiële en organisatorische zin ondersteund worden. Veel van de bestaande voorzieningen (zoals de ouderenontmoetingsruimte in de Heijermansflat) blijken onbekend, drempelig of moeilijk bereikbaar te zijn voor de doelgroep.

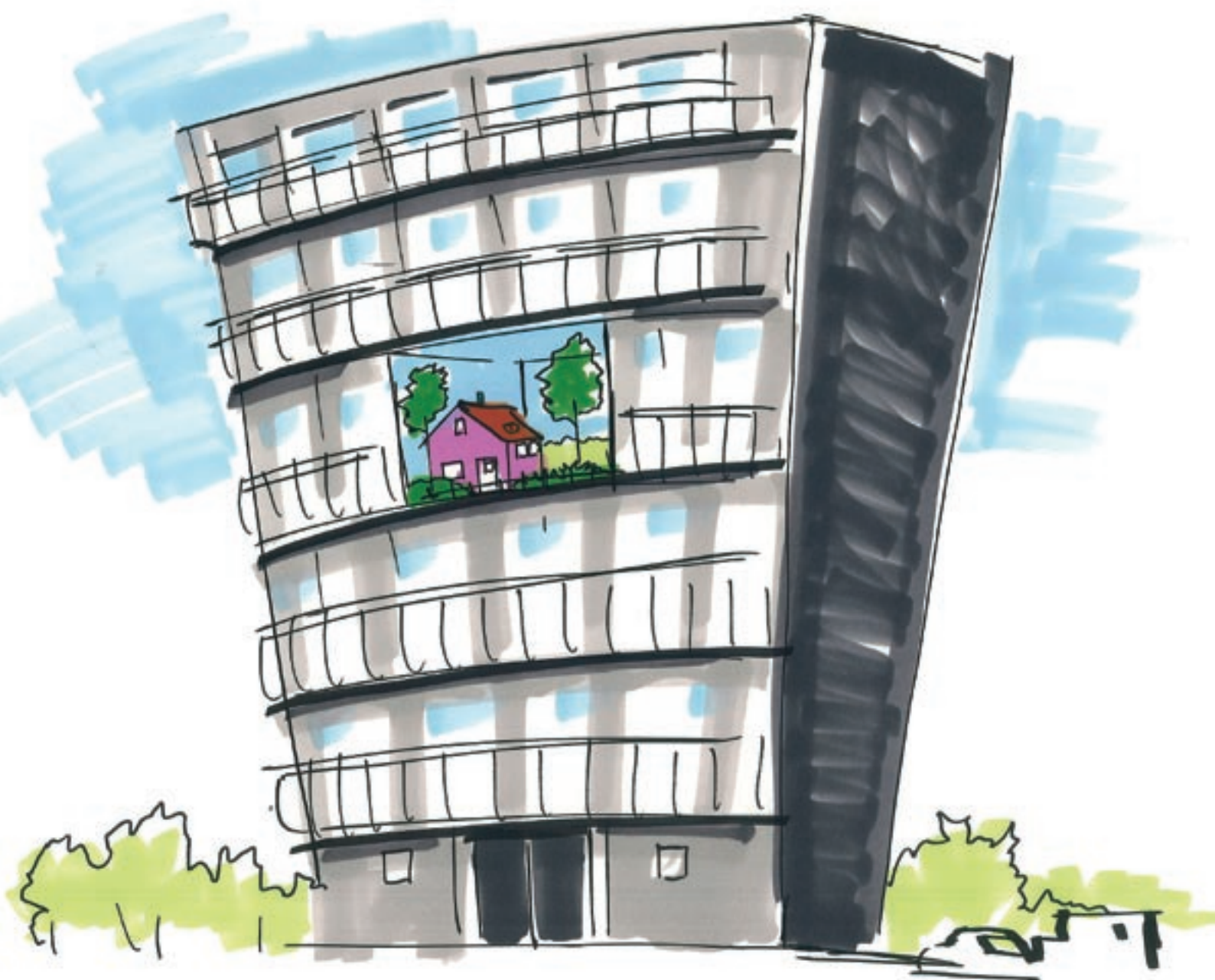
Hoewel het 'Hof van Spaland' strikt genomen niet in Groenoord maar in de wijk Kethel gesitueerd is, vormt dit centrum toch een belangrijke voorziening voor de bewoners van Groenoord. Zij maken niet alleen gebruik van de detailhandel daar voor hun dagelijkse aankopen, maar beschouwen het Hof van Spaland ook als een belangrijke sociale ontmoetingsplaats die bovendien overdekt is. Net als de senioren geven ook de jongeren aan dat er in de wijk 'te weinig voor hen te doen is'. Voor jongeren bestaan zeer weinig specifieke voorzieningen. Groenoord kent momenteel alleen een jongereninloop in de Blauwe Brug en beperkte inzet van de 'jongerenbus'. In het kader van de Impulsregeling heeft Groenoord er in 2004 en 2005 verschillende trapveldjes bij gekregen. Hier wordt veelvuldig en intensief gebruik van gemaakt, maar de veldjes blijken in aantal en diversiteit nog onvoldoende te zijn.

Tenslotte is gebleken dat het aanbod van de instellingen uit de sociale sector de afgelopen jaren onvoldoende vraaggericht ingevuld is. Het kernprobleem in Groenoord vormde daarbij een gebrek aan samenhang, samenwerking en herkenbaarheid van instellingen en hun activiteiten.

ONDERWIJS

In het kader van stedelijke vernieuwing vormt onderwijs een primaire voorwaarde voor het vooruitkomen van bewoners. Bovendien fungeren scholen bij uitstek als de eerder genoemde 'spontane en natuurlijke ontmoetingsplaatsen' en zodoende als (sociaal) bindmiddel binnen een wijk. Groenoord kent drie basisscholen, een school voor speciaal basisonderwijs en een school voor voortgezet onderwijs. Toch gaat maar 48% van de basisschoolleerlingen in Groenoord in de eigen wijk naar school. De prognose is dat dit percentage nog verder zal dalen tot 45% (ter vergelijking: dat percentage bedraagt 70-80% in de meeste andere Schiedamse wijken), hoewel de verwachte leerlingpopulatie wel lichte groei vertoont. Ouders prefereren vaak een school in Woudhoek, Spaland of Kethel. Voor leerlingen uit Groenoord Noord is het wel verklaarbaar dat zij in Woudhoek naar school gaan, want

leerlingenstromen verlopen nu eenmaal niet langs ‘wijkgrenzen’. Bovendien kent Groenoord als wijk weinig natuurlijke context voor het verloop van leerlingstromen. Een aandachtspunt is wel dat buiten de wijk naar school gaan nadelen kan hebben voor de sociale binding van gezinnen met de wijk. De basisscholen van Groenoord kampen bovendien met een imagoprobleem ten opzichte van de scholen in Woudhoek, Kethel of Sveaparken. Dit imagoprobleem hangt onder meer samen met de wat gedateerde uitstraling van de gebouwen en schoolpleinen. Ook kozen ouders uit Groenoord de laatste jaren vaker een school in Schiedam Noord vanwege een groter aanbod aan secundaire voorzieningen, zoals kinderopvang. De Islamitische Basisschool El Furkan heeft, in tegenstelling tot De Regenboog en De Troubadour, juist een sterk regionaal karakter. Dit zal wijzigen in de jaren na de opening van de Islamitische basisschool in Nieuwland. De verwachting is dat El Furkan Groenoord vooral de leerlingen uit de eigen wijk zal behouden maar dat een hoog percentage van de leerlingen van buiten Groenoord naar de nieuwe vestiging in Nieuwland zal gaan (zeker voor wat betreft nieuwe en huidige onderbouwleerlingen). Alledrie de basisscholen in Groenoord zijn zogenaamde ‘Brede Scholen’. In dit kader bieden zij ook voorzieningen en activiteiten aan die bijdragen aan sociale binding en stijging van kinderen én hun ouders. Door het ontwikkelen van een goed en gestructureerd aanbod van voorzieningen voor ouders (zoals taalcursussen, een ‘Ouderkamer’ en opvoedingsondersteuning) kunnen zij bovendien ook een bijdrage leveren aan de wijkontwikkeling. Bovendien hebben alledrie de basisscholen de Brede Schoolontwikkeling aangegrepen om hun eigen kwaliteit en positionering te verbeteren.

Ontwikkelingsrichtingen

OPLOSSINGEN MOETEN PASSEN BIJ DE IDENTITEIT VAN DE WIJK

Om de sociaal-economische ontwikkeling van het gebied en de verschillende woonmilieus te versterken zullen ontwikkelingsrichtingen moeten aansluiten bij de beleefde kwaliteit (de 'ervaringsdeskundigheid') van bewoners van de wijk. Bovendien moeten oplossingen net zo goed bij de wijk passen als haar problemen. Daarom is ook aansluiting gezocht bij de identiteit van de wijk. Het is van belang dat er ook aandacht is voor beeldvorming omtrent de wijk, zowel onder haar bewoners als 'naar buiten' toe. Groenorders moeten er (opnieuw) van overtuigd raken dat Groenord een wijk is om trots op te zijn.

5.1 Uitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling van Groenord

5.1.1 Algemene uitgangspunten en uitgangspunten in relatie tot doelgroepen

Eén van de uitgangspunten uit de Wijkontwikkelingsvisie 1999-2015 was de wijk Groenord aantrekkelijker te maken voor meerdere doelgroepen, om zo te komen tot een evenwichtiger bevolkingssamenstelling en -opbouw in de wijk. Dit is vooral van belang voor de leeftijdsopbouw in de wijk (dertigers, veertigers en vijftigers zijn relatief gezien ondervertegenwoordigd) en voor de sociaal-economische positie (hoge- en middeninkomensgroepen zijn ondervertegenwoordigd, mede als gevolg van het geringe aantal koop- en eengezinswoningen in de wijk). Hierbij speelt ook de ruimtelijke kwaliteit van de wijk een belangrijke rol. Zo zullen meer grondgebonden woningen toegevoegd worden aan de hoogbouwvoorraad, zal de functionaliteit van de inrichting van het openbaar gebied verbeterd worden, wordt de hechting met het zuidelijk gedeelte van de stad versterkt en wordt meer samenhang in de groenstructuur van de wijk gebracht. Ook zal Groenord vanuit een marketingtechnisch oogpunt sterker in de markt gezet worden op basis van de beoogde (nieuwe) woonmilieus die ieder gelabeld en ingericht zijn of worden voor bepaalde doelgroepen.

In Groenord is de woningvoorraad en het beleid voornamelijk gericht op de huidige doelgroepen:

- Senioren (in appartementen met lift);
- Jonge gezinnen.

Nieuwe doelgroepen die de wijk in de toekomst moeten versterken zijn:

- Starters op de koopwoningmarkt, vaak (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen;
- Huishoudens die wonen en werken in dezelfde wijk combineren;
- ‘Actieve senioren’: senioren die comfortabeler willen wonen en hun appartement vooral als uitvalsbasis gebruiken.

Binnen het gemeentelijk Woonbeleid vormen zij ook reeds belangrijke doelgroepen.

De richting voor de programmering en verdere ontwikkeling van Groenord dient, naast de uitgangspunten van de Wijkontwikkelingsvisie 1999-2015, mede te worden bepaald door de ambities van de gemeente zoals opgenomen in de Beleidsnota Wonen en het College Werkprogramma en de ambities, visie en beleid van Woonplus op het gebied van wonen en leefbaarheid (woongenot). De ambities van de gemeente zijn: het streven naar realisatie van 20% bereikbare huurwoningen, inzet op de verbetering van de positie van starters op de woningmarkt, een toename van grondgebonden woningen en regionalisering van de huurmarkt.

Woonplus en gemeente zetten tenslotte beide in op het (sterker) binden van middeninkomens en de stimulering van doorstroming in dezelfde wijk.

Het nieuwe merk Groenord, zoals ontwikkeld in de brandingbijeenoemingen, is een inspiratiebron en leidraad voor de toekomstige aanpak en ontwikkeling van de wijk. In de wijk is sprake van een geleidelijke transformatie van het traditionele merk naar het nieuwe merk. Deze transformatie naar het nieuwe merk vraagt om inspanningen, het is een kader voor de wijkontwikkeling. Het nieuwe ‘merkstatement’ voor Groenord luidt: **‘Groenord: thuisbasis voor verschillende stijlen’**.

In de nabije toekomst wordt Groenord een wijk waar aan diverse groepen met verschillende leefstijlen ruimte wordt gegeven om te wonen en te leven zonder dat men elkaar uit het oog verliest. Verschillen mogen er zijn, onverschilligheid niet. Groenord is een actieve wijk, bewoners houden zich veelal actief bezig met sport, spel, recreatie, etc. Het is een wijk waar verantwoordelijkheidsgevoel aanwezig is, er wordt verantwoordelijkheid gevoeld voor elkaar en voor de openbare ruimte. De openbare ruimte is dan ook fraai, functioneel en smaakvol ingericht. Groenord is een stijlvolle wijk. Bewoners hechten aan stijl en vorm, ook al zijn daar inhoudelijk grote verschillen in. Het belang dat aan stijl en omgangsvormen wordt gehecht komt tot uitdrukking in de manier waarop de bewoners met elkaar omgaan en in de vormgeving van de wijk.

De (nieuwe) kernwaarden van Groenord luiden als volgt:

Basis	Ruimtegevend	Actief	Verantwoordelijk	Stijlvol
-------	--------------	--------	------------------	----------

Het mission statement voor Groenord is: ‘Het creëren en vasthouden van een stimulerend en positief klimaat voor huidige en toekomstige bewoners. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kwaliteiten en vernieuwde kernwaarden van de wijk en de talenten van haar bewoners’. Het verwezenlijken hiervan zal vorm krijgen door de aanpak van de eerder geanalyseerde knelpunten en spanningsvelden zoveel mogelijk te verbinden met de kernwaarden en ambities die de wijk en haar bewonerskenmerken. De ambitie bestaat eruit van Groenord een lichte, groene en gezellige ‘moderne tuinstreek’ te laten worden. De ‘hardware’ van de wijk (en dan met name haar groene karakter en de ligging nabij het natuurgebied Midden Delfland) en de kenmerken van haar bewoners maken dit een goed en werkbaar ontwikkelingsconcept voor Groenord.

5.1.2 Thematische uitgangspunten in de wijkontwikkeling

Groenord is in haar Beeldkwaliteitplan opgedeeld in vijf buurten: Groenord Noord, het Bachplein, Groenord West, Groenord Zuid en Groenord Midden. Elk van deze buurten heeft een eigen uitstraling en sfeer, waarmee ook in de planontwikkeling zoveel mogelijk rekening wordt gehouden.

Groenord Midden is momenteel opgebouwd uit stempels, afgewisseld met paviljoenachtige bebouwing waarin vaak bijzondere functies gehuisvest zijn. De Van Beijnumlaan vormt de spiegelaan van de buurt. De Orelingsingel en het autovrij groengebied tussen de flats en rond de scholen vormen de belangrijkste groenstructuren. De herinrichting van het Oreliepark heeft reeds bijgedragen aan het doorbreken van de eenvormige inrichting en de verbetering van de verblijfsfunctie van het openbaar gebied. De herprogrammering zal de huidige eenvormigheid van de stempelstructuur definitief doorbreken en voorzien in een nieuw laagbouwmilieu dat het aanzicht van deze buurt zal differentiëren en verlevendigen. Groenord Noord heeft, onder meer als gevolg van de geconcentreerde parkeeroplossing in dit gebied, een erg groen karakter, dat echter moeilijk zichtbaar is vanaf de hoofdontsluitingswegen. In vergelijking tot de rest van de wijk heeft de buurt Noord een relatief sterke relatie tussen bebouwing en het maaiveld. Het uitgangspunt is dat het groene beeld versterkt dient te worden omdat deze buurt onderdeel uitmaakt van de groene rand van Groenord. De buurt Noord valt in twee duidelijk herkenbare gebieden uiteen: het noordelijk gedeelte met

Z-flats ('het eiland') en het meer zuidelijk gedeelte ('de boomgaard'). Het Bachplein heeft door zijn centrale ligging de potentie om samen met de bebouwing van Kethel, het stadspark en het Hof van Spaland een belangrijke centrumfunctie te (gaan) vervullen voor Schiedam Noord. Dit zal onder meer vormgegeven worden door de aanleg van een evenemententerrein, diverse voorzieningenruimtes, een open groenzone (de zogenoemde 'Parkway') met wandel- en fietspaden en speel- en verblijfsvoorzieningen.

Groenord West maakt deel uit van de rand van Schiedam en valt in twee delen uiteen: een noordelijk laagbouwbuurtje en een zuidelijk deel met de drie Z-flats en een toren. Een ander belangrijk kenmerk is de ligging aan een wijkpark. In 2007 zal dit wijkpark heraangelegd worden, hetgeen zal bijdragen aan de verbetering van de relatie tussen de bebouwing en het openbaar gebied en het verbeteren van de veiligheid en beheersbaarheid in de openbare ruimte. Bovendien zullen ook de ontmoetings- en verblijffuncties door de herinrichting en de (functionele) relatie tussen het park en de rest van Groenord hiermee verbeterd worden.

Groenord Zuid tenslotte, heeft in principe een heldere structuur. Maar omdat de inrichting en de groenstructuur van de buitenruimte versnipperd zijn, evenals de wegprofielen en parkeeroplossingen, is de buurt niet erg herkenbaar en komt het groene karakter van deze buurt niet goed tot zijn recht. Door de bouw van 'het Ensemble', 'de Contrabas' en 'het Klavier' is dit groen al beter zichtbaar geworden vanaf de Laan van Bol 'Es. Bovendien hebben de bijzondere architectuur, evenals het nieuwe winkelcentrum met het bijbehorende stedelijk ingerichte Muziekplein en de markante woontoren, al bijgedragen aan het verlevendigen en 'openbreken' van het aanzicht van de buurt.

HET OPENBAAR GEBIED

Het openbaar gebied en vooral de invulling en functionaliteit ervan vormen belangrijke aspecten van de wijk Groenord. Voor de herstructurering van Groenord is het van fundamenteel belang dat de aanpak van de openbare ruimte vol in de belangstelling van alle projectpartners blijft staan. De verbindende functie van het openbaar gebied moet ingezet worden als sociale ontmoetingsplaats, als plek waar contacten tussen wijkbewoners (al dan niet met verschillende levensstijlen) kunnen ontstaan. Hierbij zouden 'gemene delers' tussen bewoners gezocht moeten worden, volgens welke de tegenstellingen overwonnen worden en wederzijds begrip en tolerantie vergroot worden. De openbare ruimte moet immers een verbindende rol vervullen: het is datgene dat alle buurtbewoners met elkaar gemeen hebben in hun leefomgeving. Bovendien kan het openbaar gebied een

bijdrage leveren aan het 'samensmeden' van de wijk als geheel. Omdat Groenord een uitgesproken groene wijk is, ook als zodanig benoemd in haar kernkwaliteiten, kan door het openbaar gebied een eenduidige uitstraling te geven bijgedragen worden aan de vorming en het uitdragen van de identiteit van de wijk. Daarbij is het van essentieel belang 'het groen van Groenord' als één geheel te benaderen en vorm te geven.

De fysieke omgeving moet er stijlvol komen uit te zien. De openbare ruimte wordt verfraaid en met smaak ingericht, heeft in de gehele wijk een eenduidige uitstraling en zal dienen als verbindende factor in de identiteit van de wijk. Toch zullen de diverse buurten te onderscheiden zijn naar woonmilieu, onder meer door de inrichting van verblijfsruimten en de elementen die zich in de openbare ruimte bevinden. Bovendien is de publieke ruimte zó ingericht dat de primaire gebruikers (buurtbewoners) er ook van kunnen genieten op een manier die aansluit bij hun manier van leven en behoeftes. Zo zullen in Noord vooral zit- en ontmoetingsplekken voor ouderen gecreëerd worden, in Groenord Midden vooral speelvoorzieningen in het groen en zal in Groenord Zuid vooral gelet worden op recreatiemogelijkheden voor jonge gezinnen, stellen en/of alleenstaanden. Gelet op de verschillende woon- en leefstijlen is er ook aandacht voor stijlverschillen in de architectuur en de afstemming tussen de publieke ruimte en omringende bebouwing. In de zorg voor de openbare ruimte moet door bewoners, instellingen en gemeente fors worden geïnvesteerd. De inrichting van de openbare ruimte, waaronder de vele pleinen, moet beter worden afgestemd op de specifieke doelgroepen en de specifieke woonmilieus, maar op wijkniveau tóch een eenheid vormen. Activiteiten als sport, spel en recreatie worden gestimuleerd. Bewoners nemen een verantwoordelijkheid in het ontwikkelen van deze activiteiten en in het beheer van de openbare ruimte. Ook moet een extra inspanning gepleegd worden op het onderhoud en beheer van de openbare ruimte, vooral in Groenord Noord en Midden. Tevens zullen nieuwe inrichtingsplannen strenger getoetst moeten worden op hun functionaliteit. Het is ook noodzakelijk dat er voor toetsing van inrichtingsplannen heldere en eenduidige criteria vastgesteld worden die bovendien óók aandacht besteden aan de afstemming van een plan op de verwachte beheer- en onderhoudskosten.

LEEFBAARHEID

Groenord kent, als naoorlogse wijk in een verstedelijkt gebied, verschillende en uiteenlopende leefstijlen. Elk van deze leefstijlen moet binnen de regels van het fatsoen de ruimte krijgen om naar eigen inzicht te wonen en te leven. Voor de sociale dimensie houdt dit in dat door instellingen basisvoorzieningen en basisactiviteiten wor-

den geboden die voor alle bewoners geschikt zijn. Maar de diversiteit in de wijk vereist tevens flexibele voorzieningen die beantwoorden aan behoeften van specifieke groepen of buurten.

Het vergroten van de mogelijkheden om door te stromen naar een ander woningtype binnen Groenord kan een positief effect hebben op de leefbaarheid. Een wooncarrière versterkt de betrokkenheid bij de eigen wijk en buurtgenoten. Er wordt een positieve keuze voor de wijk gemaakt, wat weer bijdraagt aan de versterking van de sociale samenhang.

Het bevorderen van levendigheid en vitaliteit is eveneens een belangrijk uitgangspunt. Het actief ondersteunen van sport, spel en recreatieve activiteiten is daar het logische gevolg van. Het sluit goed aan bij de voorzieningen die in de wijk en in de directe omgeving aanwezig zijn. Bovendien kunnen dergelijke activiteiten eraan bijdragen dat bewoners met verschillende achtergronden en leefstijlen 'zichtbaar' voor elkaar worden omdat zij elkaar ontmoeten in een gezamenlijke activiteit. Ook kunnen wijk- en buurt evenementen bijdragen aan de beeldvorming van én over een wijk. Men maakt zichzelf zichtbaar, niet alleen voor elkaar, maar ook voor de 'buitenwereld'.

Nadrukkelijk moet aandacht worden besteed aan het bijstellen van de negatieve toekomstverwachtingen van bewoners over de wijk. Zolang bewoners zelf niet overtuigd zijn van de kwaliteit van hun woon- en leefomgeving zullen zij zich er ook niet bij betrokken voelen. Dit zet op zijn beurt de leefbaarheid in de wijk verder onder druk. Bovendien zullen bewoners van de wijk overtuigd moeten worden van de positieve gevolgen van de herstructurering, om ook voldoende draagvlak voor ingrepen in de woningvoorraad en de openbare ruimte te creëren. Uit de beeldvorming komt vaak een negatiever beeld van de wijk naar voren dan de werkelijkheid rechtvaardigt. De perceptie van bewoners én het imago van de wijk moeten verbeterd worden. Beeldvorming en communicatie vormen hierbij belangrijke instrumenten.

Groenord moet straks ook een wijk zijn waar de bewoners (ook al is het alleen in eigen kring) voor elkaar zorgen. Die zorg voor elkaar wordt ondersteund door het aanbod van de instellingen, in samenwerking met vrijwilligers uit de wijk en de vraag in de wijk. Zorgen voor elkaar houdt ook in dat de bewoners elkaar kunnen en durven aanspreken op het moment dat zaken niet goed gaan. Een sfeer van onderling vertrouwen en openheid is belangrijk. Bewoners nemen de verantwoordelijkheid voor de wijk en voor elkaar. Daarom moet in de komende jaren aandacht besteed worden aan mogelijke nieuwe vormen van participatie in de wijk of buurt, met name om jongeren te (blijven) activeren.

WONEN/WOONMILIEU

Het ruimte geven aan de verschillende woon- en leefstijlen zal in de wijk ook gestalte krijgen door in fysieke zin specifieke woonmilieus voor diverse groepen te creëren. Dat betekent niet dat deze woonmilieus fysiek strikt worden gescheiden. De fysieke transformatie van de wijk is in de kern gericht op het moderniseren van de wijk. Met andere woorden: de wijk aanpassen aan de eisen van deze tijd. Zowel in het woningbouwprogramma als in de aanpak van de openbare ruimte zullen de principes van 'licht', 'groen' en 'ruimte' gehandhaafd blijven bij de creatie van de gewenste en te onderscheiden woonmilieus. Overigens is de 'onderscheidendheid' van de gewenste woonmilieus relatief; Groenord vormt als geheel een wijk met een eigen identiteit en is dus meer dan de optelsom van haar woonmilieus. De uitstraling van de wijk moet verbeterd worden en die uniformiteit in vormgeving van buurten in de wijk, in architecturaal en visueel opzicht, zullen sterker gedifferentieerd moeten worden. Ook de Wijkontwikkelingsvisie 1999-2015 heeft als doelstelling opgenomen de verschillen tussen de afzonderlijke deelgebieden meer te accentueren en zodoende de deelgebieden herkenbaarder te maken en een duidelijker eigen identiteit te geven.

Een belangrijke en van oudsher aanwezige kernwaarde van Groenord is 'rust'. Het rustige karakter van Groenord, zowel in uiterlijk als sociaal opzicht, dient daarom bewaakt te worden in de verdere ontwikkeling van de wijk. Om 'rust' echter niet te laten vervallen in 'saaiheid' is zeker voor wat betreft het uiterlijk van de wijk de nieuwe kernwaarde 'stijlvol' ontwikkeld. In haar architectuur, vormgeving, inrichting en uitstraling moet Groenord in de toekomst stijlvoller tonen dan nu het geval is.

Aspecten als sociale veiligheid en 'stijlvolle uitstraling van de woonomgeving' zijn zeer belangrijk in de identiteit en uitstraling van Groenord en zullen in de planontwikkeling integraal meegenomen worden. In termen van woonmilieus zal Groenord Zuid vooral een omgeving voor jonge alleenstaanden en stellen of startende gezinnen worden. Groenord Midden zal met zijn pleinen, het Orelipark en grote verkeersassen (die bovendien gezichtbepalend zijn in ruimtelijk, stedenbouwkundig en infrastructureel opzicht) een gebied voor jonge en grotere gezinnen worden. Ter versterking hiervan zal een deel van de middelhoge flats vervangen worden door eengezinswoningen. De flats die aan weerszijden blijven staan worden ingrijpend gerenoveerd. Noord vormt, vooral het gedeelte op en rond het Bachplein, een uiterst geschikte locatie voor senioren vanwege het stedelijke karakter en de hoge dichtheid van voorzieningen en openbaar vervoerverbindingen aldaar.

In de (nabije) toekomst van de herstructurering is dus gekozen voor de realisatie van meer traditionele eenge-

zinswoningen en minder voor patiowoningen of maisonnettes zoals de oorspronkelijke Wijkontwikkelingsvisie voorzag. Hiertoe worden diverse nieuwe laagbouw-milieus gecreëerd die bovendien ondersteund worden door de omringende infrastructuur en de inrichting van straten, parkeerruimtes, pleinen en plantsoenen. Om starters, en dan met name uitvliegende Groenoordse jongeren te ondersteunen bij hun zoektocht naar een geschikte woning bestaat reeds veel beleidsmatige aandacht, vooral ten aanzien van de toekomstige woningvoorraad. Zo worden goedkope starterleningen verstrekt voor koopwoningen en komen op den duur door de bouw van meer eengezinswoningen ook meer bereikbare huurwoningen vrij in de wijk.

SOCIALE COHESIE

Uit de brandingssessies bleek ook dat de dominante leefstijlen in Groenoord groeps- en buurtgericht zijn. Dit biedt kansen voor het versterken van contacten tussen verschillende groepen bewoners en een verbetering van de sociale cohesie, wederzijds begrip en leefbaarheid in de wijk. Tevens houdt de groeps- en buurtgerichte leefstijl in dat bewoners de sociale kwaliteit van de wijk groot gewicht zullen toekennen in hun eendoordeel over 'wonen in Groenoord'.

Bewoners zullen in staat moeten zijn de bestaande ver-

schillen te respecteren en accepteren, idealiter zelfs als een pluspunt te beschouwen. Dit kan tot stand worden gebracht of worden ondersteund door activiteiten van bewoners en instellingen die gericht zijn op ontmoeting, en door de identiteit van de verschillende groepen op een positieve en herkenbare manier te profileren. Vaak blijken mensen wél betrokken bij hun directe leefomgeving, hun buurt, zelfs als zij zich geen onderdeel voelen van hun stad als geheel. Daarom moet ook op het vlak van de sociale cohesie en de voorzieningen in Groenoord nader worden stilgestaan bij de participatie en behoeften van nieuwe (doel)groepen in de wijk. Voor de looptijd van deze Wijkvisie zal continue aandacht besteed moeten worden aan bovengenoemde spanningsvelden om van Groenoord een vreedzame, gezellige wijk te maken waar ontspannen met verschillen, multiculturele aspecten van samenleven en diversiteit wordt omgegaan.

Groenoord Zuid kent relatief gezien het hoogste percentage jongeren, vaak van allochtone afkomst, hoewel er in absolute aantallen meer jongeren in Groenoord Midden wonen. Maar doordat Zuid een wat afwijkend demografisch profiel en bijgevolg een heel eigen dynamiek kent ten opzichte van de deelgebieden Midden en Noord, moet bij het opzetten van leefbaarheidprojecten goed gekeken worden naar de specifieke randvoorwaarden, omstandigheden en behoeften per (doel)groep én per deelgebied.

PERSPECTIEF IN DE WIJK

Het kan en mag niet zo zijn dat een deel van de bevolking de kennis, vaardigheden en sociale competenties mist om volwaardig te participeren op de arbeidsmarkt, in de maatschappij of in wijk of buurt. Allereerst is dat een verantwoordelijkheid van de burger zelf, maar ook de samenwerkingspartners in Groenord zien de noodzaak daar een bijdrage aan te leveren. Ook het betrekken van burgers bij zaken in de eigen leefomgeving en de sociale veiligheid staan in het brandpunt van de belangstelling. Voor de gemeente zijn twee kernbegrippen leidend; in de eerste plaats moeten mensen worden ondersteund in hun dagelijkse leven (rondkomen) en in de tweede plaats moeten ambities kunnen worden waargemaakt (vooruitkomen). Uitgangspunt daarbij is het bieden van perspectief, de randvoorwaarden creëren voor burgers om een stapje hoger op komen op de maatschappelijke ladder. Dit kan verbetering van de financiële situatie betekenen, maar bijvoorbeeld ook de verbreding van een sociaal netwerk, het opdoen van nieuwe ervaringen, het verkrijgen van een betere baan, meer vrije tijd, het afronden van een opleiding of het kunnen volgen van een andere leefwijze. Het is in deze benadering van belang om uit te gaan van het perspectief én het sociaal-cultureel kapitaal van mensen zelf. Op deze manier ontstaat een wederkerige en positieve dynamiek tussen de wijk, haar bewoners en instellingen waarvan alle betrokkenen kunnen profiteren. Werkloosheid en het aantal bijstandsuitkeringen dienen, met name in Groenord Zuid en Midden, teruggedrongen te worden. Het is een bekend fenomeen dat werkloosheid en de maatschappelijke en mentale uitzichtloosheid die dat veroorzaakt ook negatieve gevolgen heeft voor de omgang met en perceptie van de eigen woon- en leefomgeving. Bovendien kan langdurige afhankelijkheid van een bijstandsuitkering ook leiden tot armoede en sociaal isolement met alle negatieve gevolgen voor betrokkenen en de buurt van dien. In plangebied Midden-C dient zich een extra kans aan kansarme huishoudens te activeren, door gebruik te maken van het 'momentum' van uitverhuizing. Door de herprogrammering zullen sociaal-economisch zwakke groepen uitverhuisd worden. Dit biedt kansen om contact te leggen met die groepen en hen vanuit hun woon- en leefsituatie te stimuleren in hun ontwikkeling. Een verhuizing is immers vaak een goede aanleiding om zich te bezinnen op het eigen bestaan en de kansen en mogelijkheden die zich daarin voordoen. Vooral wanneer werkloosheid gecombineerd is met een allochtone achtergrond (zoals in met name in Groenord Zuid het geval is) is het aangewezen 'beleid op maat' te ontwerpen om deze groep succesvol en blijvend (maatschappelijk) te activeren. Ook kent Groenord Zuid relatief gezien een hoog percentage alleenstaande moeders met (jonge) kinderen, ook vaak met een niet-Nederlandse

achtergrond. Ook voor deze groep zouden specifieke projecten ontworpen moeten worden. De specifieke aard en vorm van deze aanpak is nog stof tot nadere reflectie en discussie.

Het 'Lokaal Sociaal Akkoord' zal binnenkort gesloten worden en kan ook een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Groenord en haar bewoners. Het Lokaal Sociaal Akkoord bevat afspraken tussen de gemeente en werkgevers over werkgelegenheid en educatie, ruimtelijk-planologische aspecten van sociaal-economische thema's en dienstverlening aan ondernemers. De concrete plannen behelzen onder meer het ondersteunen van leerwerkplekken en het aantrekken van werkgelegenheid voor de stad en haar bewoners.

Ook zal de informatievoorziening aan wijkbewoners over onder andere ondersteuning bij het zoeken naar werk, scholingsmogelijkheden, schuldhulpverlening, (taal)cursussen, kinderopvang, vrijwilligerswerk en het Productiehuis Schiewerk, verbeterd en geïntensiveerd worden. Voor de aanpak van de werkloosheidsbestrijding zijn goede afspraken en samenwerking tussen gemeente en (regionale en Schiedamse) werkgevers een belangrijke voorwaarde. Hierbij is wederom expliciete aandacht nodig voor netwerkontwikkeling in de wijk. Bewoners én instellingen kunnen (elkaar) ondersteunen in de toeleiding tot scholing of (betaalde) arbeid.

Projecten waarin gezamenlijk gewerkt en geleerd kan worden als voorbereiding op de daadwerkelijke arbeidsmarkt moeten dus de komende jaren meer aandacht krijgen en geïntegreerd worden in de fysieke en sociale wijkaanpak.

RUIMTE

Als gevolg van de herstructurering zal Groenord enige ruimtelijke wijzigingen ondergaan, die vooral van invloed zijn op het uiterlijk van de wijk. Hoewel de stedenbouwkundige grondstructuur van de wijk grotendeels gehandhaafd zal blijven, zullen meer grondgebonden woningen en minder hoogbouw in de wijk verschijnen. Deze wijzigingen zullen bepaalde deelgebieden een heel andere uitstraling geven. Er zal vastgehouden worden aan structuur van groenstroken aan de 'buitenranden' van de wijk en de verbinding die het groene karakter van Groenord Noord vormt met het recreatiegebied Midden Delfland. Bovendien is de groenstructuur in de wijk ruimtelijk gezien verder versterkt door de aanleg van het Oreliopark. Het park vormt een 'groene as' die de groene stroken aan oost- en westzijde van de wijk met elkaar verbindt en het verharde karakter van Groenord Midden doorsnijdt. De herprogrammering versterkt dit verder door het nieuwe laagbouwmilieu in ruimtelijke zin te verbinden aan het Oreliopark.

Om de hechting van Groenord ten opzichte van de rest van stad te versterken kan gedacht worden aan het toevoegen van architecturaal bijzondere, in het oog springende hoogbouw aan weerszijden van de Rijksweg die Groenord scheidt van het zuidelijk deel van Schiedam. Op die manier wordt in ieder geval de visuele relatie tussen de wijk en de rest van stad al versterkt.

In het kader van het Investeringsprogramma Openbaar Gebied bestaat het voornemen een duidelijke fysieke verbinding aan te leggen tussen de ‘voorzieningsknooppunten’ Muziekplein/Contrabas en het Bachplein via de Eduard van Beijnumlaan. Hierbij is ook aandacht voor het verhogen van het ‘cachet’ van deze entree naar de wijk. Ook de aanleg van het A4-tracé kan in ruimtelijke zin gevolgen hebben voor de wijk, omdat de wijk hierdoor op een heel nieuwe manier ontsloten zal worden, wat ook zijn weerslag kan hebben op de infrastructuur van de wijk. Ook is het niet ondenkbaar dat milieugevolgen of wetgevingvereisten nog gevolgen zullen hebben voor de wijk in de ruimtelijke zin, maar dergelijke scenario’s zullen pas in de toekomst duidelijk worden. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van het nieuwe ziekenhuis dat ook nieuwe verkeersstromen op gang brengt of nieuwe infrastructuur eisen kan stellen.

WIJKECONOMIE

De wijk economie van Groenord dient waar mogelijk versterkt te worden.

Ondanks het tamelijk hoge voorzieningenniveau van Groenord, dient er in de toekomst meer ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid die zich op specifieke behoeften van de buurt richt moeten komen. Algemeen zal in de komende fase van de herstructurering ook in RO-oogpunt meer aandacht komen voor geschikte (dat wil zeggen vaak goedkope, flexibele en kleinschalige) bedrijfsruimte in de wijk. Er wordt aan gedacht om vrijkomende of leegstaande bedrijfsruimte in het winkelcentrum De Ketel hier een rol in te geven. Voorbeelden van dergelijke gevraagde kleinschalige bedrijvigheid zijn kleine ondernemingen die zich richten op klussen, zorg, beheer en recreatie. Startende bedrijven en initiatieven van bewoners krijgen de komende jaren de ruimte. Al bij al moet de ontwikkeling van Groenord gericht zijn op het stimuleren van ‘sociaal- economische en maatschappelijke stijging’, naast het aantrekken van nieuwe groepen. Het vasthouden van ‘sociale stijgers’ in de wijk is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Zij vormen in veel opzichten het sociaal kapitaal van de stad en hebben een adviesfunctie ten aanzien van andere potentiële stijgers, wat formele en informele netwerkontwikkeling in de wijk tot gevolg heeft. Deze groep kan op den duur gaan fungeren als een nieuwe middenklasse.

Maatschappelijke stijging verloopt evenwel volgens kleine stapjes; een opdracht voor projectpartners in de wijk vormt dan ook het creëren van meer sporten op die ladder om sociaal-maatschappelijke stijging beter te faciliteren.

Het is onder meer de bedoeling ondernemerschap in de wijk te stimuleren en zo een bijdrage te leveren aan het terugdringen van armoede, het doorbreken van sociaal isolement en de integratie van bevolkingsgroepen in de samenleving als geheel en de wijk of buurt in het bijzonder. Een begeleidings- of opleidingstraject, gericht op het starten van een eigen onderneming zou succesvol kunnen zijn en een bijdrage kunnen leveren aan de economische ontwikkeling en bedrijvigheid in de wijk en de stad. Voorlichtings- en communicatiekanalen tussen bewoners, gemeente en maatschappelijke instellingen zullen de komende jaren verbeterd moeten worden. Ook zullen potentiële (startende) ondernemers actief en adequaat geïnformeerd worden over generieke gemeentelijke instrumenten en voorzieningen die hen kunnen ondersteunen bij het opzetten van een eigen bedrijf. Hierbij kan gedacht worden aan het Ondernemersloket, de accountmanagers Economische Zaken van de gemeente, de Stichting Mentor en het digitaal loket.

Tot op heden is ook ‘werk aan huis’ een nog bijna onbestaand concept in Groenord (ook getuige de aanvankelijk moeizame verkoop van de woon-werkwoningen uit het bouwproject ‘het Klavier’). Door het stimuleren van woon-werkcombinaties kan niet alleen de bedrijvigheid, vitaliteit en levendigheid in de wijk vergroot worden, maar kunnen ook meer draagkrachtige groepen voor de wijk aangetrokken worden. Daarom zal, conform de oorspronkelijke Wijkontwikkelingsvisie, getracht worden de woon-werkcombinatie verder te verankeren in de wijk. In dit kader is ook een ‘match’ mogelijk met de behoefte aan paramedische voorzieningen in de wijk. Een praktijk voor fysio- of ergotherapie, een huisartspraktijk of een seniorenkapper zijn maar een paar voorbeelden van diensten die goed in een woon-werkcombinatie in de wijk geplaatst zouden kunnen worden. Bij het geheel van initiatieven gericht op de versterking van de wijk economie en het vergroten van de sociaal-economische kansen en perspectieven voor bewoners zal getracht worden Groenord een ‘pilot-wijk’ te maken voor het opstellen van een ‘gebiedsgebonden activeringsprogramma’ in de economische en sociale zin.

VOORZIENINGEN

De voorzieningen van Groenord moeten vanzelfsprekend bijdragen aan de netwerkontwikkeling in de wijk, ontmoetingen tussen bewoners en met instellingen faci-

teren en voldoen aan de vraag uit de wijk. Het ondersteunen van zogenaamde ‘spontane natuurlijke ontmoetingen in eigen woonomgeving’ is vruchtbaarder gebleken dan het aanwijzen van een afgeschermd ruimte als ontmoetingsplek. In dit kader is het van belang aan te sluiten bij die locaties die al een dergelijke functie vervullen en die verder te versterken. Voorbeelden van dergelijke locaties die versterkt dienen te worden vanwege hun sociale functie zijn het middenplein in het Hof van Spaland, het Oreliopark in de zomer en het Muziekplein. Het is ook van belang een verscheidenheid aan soorten ontmoetingsplekken te creëren: binnen (overdekt) en in de buitenruimte. De zogenaamde ‘binnenruimtes’ moeten daarbij multifunctioneel en flexibel opgezet en ingericht worden om aan verschillende en veranderende vragen en behoeftes uit de wijk te kunnen (blijven) voldoen. Ontmoetingsplekken in de openbare ruimte moeten nadrukkelijk getoetst worden op een beheerbare en beheersbare opzet. Zij moeten relatief weinig onderhoud vergen en ‘open’ en duidelijk zichtbaar zijn. Ook goede voetpaden en dergelijke zijn hier van belang, omdat dit direct invloed uitoefent op de mobiliteit van ouderen en de bereikbaarheid van voorzieningen.

Ontmoeting is echter niet alleen fysiek te definiëren. Zo is Thuis op Straat (ToS) succesvol met haar activiteiten in de wijk, doordat niet alleen kinderen elkaar via sport en spel ontmoeten, maar ook de ouders die toekijken met elkaar in gesprek raken. Uiteindelijk zal ToS ouders en eventueel ook omwonenden van pleinen trainen om zelf activiteiten te organiseren, wat ook bijdraagt aan netwerkversterking tussen bewoners. In de wijk is ook vraag ontstaan naar dergelijke laagdrempelige activiteiten voor kinderen en jongeren tijdens de wintermaanden. Er zal gezocht worden naar mogelijkheden in het winterseizoen ook overdekte activiteiten te organiseren voor de wijk. Ook een jongerenvoorziening in Groenord zou een aanwinst betekenen. Jongeren zelf hebben aangegeven oefenruimtes voor muzikale activiteiten in de wijk te missen, evenals sport- en spelvoorzieningen voor andere taken van sport dan voetbal. Er zal de komende jaren meer aandacht besteed worden aan overige sport- en spelvoorzieningen. Ook de scholen in de wijk hebben aangegeven mee te willen werken aan sport- en spelprojecten in de wijk en daarvoor ook hun faciliteiten (zoals een schoolplein of een klaslokaal) beschikbaar te willen stellen. Zoals duidelijk is geworden uit deze Wijkvisie zal de komende jaren sterk geïnvesteerd worden in de jeugd van Groenord. Door middel van een gebalanceerd voorzieningenaanbod op het gebied van onderwijs, recreatie en maatschappelijke ontwikkeling kunnen zij gestimuleerd worden het beste uit zichzelf en hun wijk te halen. Bovendien moet ingezet worden op het behoud van deze groep voor de wijk.

De functies van de huidige Blauwe Brug zullen naar verwachting allemaal terugkeren na de herontwikkeling van het Bachplein. In de wijk gaan echter stemmen op om voor sommige activiteiten kleinschaliger locaties (zoals leegstaande ruimtes/ woningen) te benutten. Het argument daarbij is dat kleinschalige activiteiten een lagere drempel hebben voor deelname en zij beter bereikbaar zijn voor (mogelijk immobiele) doelgroepen, zoals ouderen of moeders van kleine kinderen. Ook ligt de Blauwe Brug in de wijk Groenord tamelijk excentrisch als gevolg van haar grote verzorgingsgebied, te weten Schiedam Noord. Voor Groenord zou ook een kleinere dépendance die meer in hart van de wijk gesitueerd is een mogelijkheid kunnen zijn.

Uit de brandingssessie is ook gebleken dat Groenord en haar bewoners uitermate actief en sportief aangelegd zijn. Ook dient zich hier een verbindend element aan tussen jongeren en ouderen, autochtonen en allochtonen. Door aandacht te besteden aan de mogelijkheden voor sportieve recreatie in de wijk kan ook een bijdrage worden geleverd aan het leggen van contacten tussen verschillende buurten en groepen bewoners in de wijk. Hiervoor zullen echter wel de juiste voorzieningen gecreëerd moeten worden, of bestaande voorzieningen verbeterd. Een eerste initiatief is de aanleg van een nieuwe trimbaan achter de van Beethovenflat met verblijf- en recreatieruimte voor verschillende doelgroepen uit de wijk. Ook verdient het aanbeveling het verenigingsleven in Groenord te stimuleren, vanwege de sterke verbindende kracht die van verenigingen kan uitgaan. Zo zou een Wijk sportvereniging die een aantal ‘grote’ sportieve evenementen of kleinere activiteiten opzet en uitvoert erg goed passen bij het karakter van Groenord en haar bewoners.

Er zullen ook gemakkelijk bereikbare en laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor ouderen gecreëerd worden om de eerder genoemde sociale uitsluiting en eenzaamheid te bestrijden. In het kader van de WMO zal zelfredzaamheid zoveel mogelijk gestimuleerd worden, onder meer door veel aandacht te besteden aan de uitbouw van verschillende arrangementen van mantelzorg.

Tenslotte is reeds een aanzet gemaakt tot een betere samenwerking en afstemming van activiteiten tussen de verschillende maatschappelijke instellingen in Groenord, waardoor er in de komende jaren een vraag-gericht, diverser en beter uitgebalanceerd aanbod van (sociale) voorzieningen en activiteiten zal voortvloeien uit de Wijkprogramma’s voor Groenord.

ONDERWIJS

Om de scholen in Groenord als een belangrijke motor voor sociale binding in de wijk zoveel mogelijk te betrekken bij de gebiedsontwikkeling, is allereerst gerichte

informatievoorziening over projecten in de wijk en instroom van nieuwe bewoners noodzakelijk. Ook zullen initiatieven ontplooid moeten worden om een intensievere samenwerking tussen scholen, wijkorganisaties, gemeente en Woonplus te bewerkstelligen. Overigens bestaan maar beperkte mogelijkheden voor sturing van het beleid en de projecten die door scholen geïnitieerd worden, want zij besturen autonoom. De gemeente en haar partners in de wijk kunnen hen hooguit in de facilitaire en financiële zin sturen of stimuleren, waarbij het initiatief bovendien bij de scholen en hun besturen ligt. De scholen zullen, vooral in het kader van hun Brede Schoolactiviteiten, meer gezamenlijk moeten werken aan projecten en faciliteiten voor hun gezamenlijke populatie in plaats van los van elkaar hetzelfde voor de eigen groep te ontwikkelen. De verwachting is ook dat zij gezamenlijk beter in staat zullen zijn zich ten opzichte van andere Schiedamse scholen te positioneren dan wanneer zij alleen optrekken.

Naar verwachting zullen de basisscholen in Groenord de komende jaren enige terugloop in leerlingaantallen kennen als gevolg van de geplande uitverhuizing van gezinnen in deelgebied Midden-C. Gezien het feit dat hier in de tweede fase van de herstructurering in Groenord Midden een woonmilieu voor (jonge) gezinnen gecreëerd zal worden, is de verwachting wel dat uiteindelijk het

leerlingaantal weer enigszins zal stijgen, zij het zij het in beperkte mate. De scholen zouden, bij voorkeur gezamenlijk, moeten inzetten op het aantrekken en binden van die 'nieuwe' leerlingen.

Zoals eerder gesteld is het lage percentage kinderen dat in hun eigen wijk op school gaat het grootste probleem voor de scholen in Groenord. De basisscholen zouden er de komende jaren aanzienlijk beter voor komen te staan wanneer dit percentage verhoogd wordt tot de gebruikelijke 70 à 80%. Hierbij zal het belangrijk zijn aandacht te hebben voor de ruimtelijke kwaliteit en de beeldkwaliteit van de pleinen en de gebouwen. Die zien er, in vergelijking met de 'nieuwbouwscholen' in Schiedam Noord, relatief onaantrekkelijk uit. Ook zullen de scholen 'negatief afsteken' bij de resultaten van de herstructurering in de omringende buurten. Bovendien hebben alledrie de basisscholen aangegeven dat meer ruimte voor faciliteiten in het kader van hun Brede School-activiteiten wenselijk is. Daarbij hebben de scholen ook geoperd hun schoolpleinen en gebouwen buiten reguliere schooltijden open te willen stellen voor gebruik voor wijk- en buurtactiviteiten. Toezicht en controle zijn wel een aandachtspunt bij dergelijke activiteiten, evenals het betrekken van de omwonenden of de bewonersverenigingen om overlast te voorkomen.

Met name de basisscholen hebben aangegeven zich graag

sterker op de wijk te willen richten. Zij voelen zich betrokken bij de wijkontwikkeling maar hun inzet is nog te onzichtbaar. Ook in dit opzicht moet communicatie met en tussen instellingen in de wijk meer aandacht krijgen. Tot slot kan de sociale binding van bewoners een impuls krijgen door het onderwijs sterker te koppelen aan 'het hart van de wijk'. Niet alleen in ruimtelijke zin (wat nu al grotendeels het geval is) maar vooral door een hoogwaardig aanbod te creëren van basisonderwijs mét extra voorzieningen, dat bovendien nadrukkelijk gecommuniceerd wordt aan huidige én toekomstige bewoners. Op die manier kunnen de scholen ook een extra pullfactor voor vestiging van (meer) jonge gezinnen in de wijk gaan vormen.

5.2 Specifieke gebiedsgerichte uitgangspunten

Tussen de verschillende buurten in Groenord bestaan verschillen in identiteit. Zo wordt Noord demografisch gekenmerkt door een hoog percentage 55-plussers, in Groenord Midden wonen vooral de gezinnen met kinderen en in Zuid wonen veel alleenstaanden en alleenstaanden met kinderen. Dit is deels het gevolg van de beschikbare woningvoorraad in de gebieden, gekoppeld aan huurprijzen (en dus de draagkracht van bewoners) en de aard van de woningen (grootte, de aan- of afwezigheid van een lift, noodzakelijke voorzieningen in de woning, etc.). Hoewel de buurten ook in fysieke structuur verschillen (stedenbouw, architectuur), is het onderscheid in buurtprofielen meer gebaseerd op een verschil in leefwijze en de kenmerken van de bewoners. Daarom is het van belang naast algemene, wijkbrede projecten en maatregelen ook buurtgerichte projecten op te zetten, die specifiek toegesneden zijn op een deelgebied van de wijk en de bewoners ervan.

In Groenord Noord leven de meer traditionele waarden van de wijk nog voort. Voor Noord moet in het Wijkprogramma extra aandacht bestaan voor 'actieve senioren'. Bovendien neemt het Bachplein, dat grootscheeps wordt aangepakt in het kader van de herstructurering, een aparte positie in bij de fasering en aanpak van Groenord met alle gevolgen voor dit gebied van dien. In Groenord Noord zal, door middel van de architectuur van de nieuwbouw, de nieuwe inrichting van het openbaar gebied (vooral op en rond het Bachplein) en het aanpassen en toevoegen van voorzieningen gericht op bovengenoemde doelgroep, een woon- en leefmilieu gecreëerd worden waar actieve senioren kunnen wonen, leven, recreëren en contact leggen. En dat alles in een stijlvolle omgeving met comfortabele appartementen en de meeste benodigde voorzieningen onder handbereik. Om

deze doelgroep adequaat te bedienen is vooral behoefte aan maatschappelijke en (para)medische voorzieningen, toegesneden op ouderen.

Groenord Zuid kent zijn eigen dynamiek en verschilt op diverse punten (onder meer leeftijdsopbouw, gezinsgrootte, werkloosheid en huishoudinkomen) sterk van de rest van Groenord. In Groenord Zuid wordt, in vergelijking met Noord, al meer invulling gegeven aan de nieuwe kernwaarden, onder andere als gevolg van de komst van nieuwe doelgroepen. In Zuid bevinden zich echter ook de meeste kwetsbare groepen. In het Wijkprogramma zal dus veel aandacht moeten bestaan voor deze groepen, die in sociaal-economisch en maatschappelijk opzicht 'achterblijven'. De allochtone bewoners in Zuid dienen expliciet betrokken te worden bij de wijk door middel van het organiseren van specifiek op hen gerichte activiteiten. Hier is reeds een start mee gemaakt door het oprichten van het 'Promotieteam Groenord Zuid'. Dit promotieteam moet de eerstvolgende jaren nog wel sterk ondersteund worden bij het ontwikkelen en organiseren van projecten en activiteiten. Groenord Zuid biedt kansen voor het creëren van een woonmilieu met een dynamisch karakter. Mede als gevolg van wijzigingen in de woningvoorraad door de herstructurering heeft Groenord Zuid alles in zich om zich te ontwikkelen tot een woonmilieu voor jonge alleenstaanden, stellen en startende gezinnen. De ligging van Groenord Zuid (nabij de uitvalswegen en het dichtst bij het stadscentrum) kan het karakter van dit woonmilieu nog verder versterken. Ook de komst van het nieuwe winkelcentrum 'de Contrabas' draagt bij aan de voorzieningen die bovengenoemde doelgroep nodig heeft.

Groenord Midden kenmerkt zich door de transformatie van het traditionele naar het nieuwe merk. Bovendien beschikt Groenord Midden over een actieve groep bewoners die al uit eigen beweging buurtactiviteiten organiseert: de Corneliaanse Moeders. Zij zijn erg betrokken en creatief in het bedenken en uitvoeren van allerlei plannen en activiteiten voor buurtkinderen. De activiteiten van de 'Corneliaanse Moeders' zijn afgelopen jaren zeer succesvol gebleken en leveren ook een duidelijke bijdrage aan de sfeer en leefbaarheid in de wijk. Vooral in vakantieperiodes worden allerlei sport- en spelactiviteiten georganiseerd voor kinderen die niet 'op vakantie' gaan, en dat is een grote groep in deze buurten. In Groenord Midden wonen bovendien de meeste gezinnen. In dit deelgebied zou specifieke aandacht voor de behoeften van gezinnen met beperkte financiële draagkracht moeten bestaan. Ook is met name in Groenord Midden het openbaar groen versnipperd en dit deelgebied kent eveneens de meeste verharding. De functionaliteit van de inrichting van de pleinen in Midden dient verbeterd te worden, zodat zij

beter tegemoet komt aan de behoeften van de bewoners. Met name veilige en goed ingerichte speelplekken zijn daarbij belangrijk. In Groenord Midden liggen kansen om een aantrekkelijk woonmilieu voor (grotere) gezinnen te creëren. De bewoners van Midden stellen erg veel prijs op een goed onderling contact. Dit kan ondersteund worden door de eerder genoemde inrichting van de pleinen daar beter op af te stemmen en ook door van het nieuwe Oreliopark een kloppend hart van recreatie en ontmoeting voor alle gezinsleden en leeftijden te maken. Het is nadrukkelijk de bedoeling bewoners mee te laten praten over de invulling en vormgeving van speelruimte. Door ook de woningvoorraad meer toe te snijden op gezinnen (door de bouw van meer eengezinswoningen en het (ingrijpend) renoveren van enkele bestaande flats) en te investeren in een woon- en leefmilieu van sterke buurtcontacten en goede onderlinge contacten, zal Groenord Midden een buurt worden waar veel kinderen plezierig kunnen opgroeien en hun ouders tevreden kunnen leven.

5.3 Randvoorwaarden, organisatie en sturing van het Wijkprogramma

5.3.1 Randvoorwaarden voor het Wijkprogramma

Woonplus en de gemeente Schiedam zijn beiden voorstander van een integraal beleid. Daarbij zijn twee sporen te duiden. Het eerste spoor betreft de bevordering van de zelfredzaamheid van burgers en het tweede spoor betreft invulling geven aan welbevinden in de stad en dan met name in de 'eigen' wijk en buurt.

De gemeente onderkent dat ze een taak heeft in het verbeteren van sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk. Behalve de gemeente neemt ook Woonplus verantwoordelijkheid in het sociaal beheer van de wijk en investeert daar als sociale verhuurder ook in. Allereerst gaat het om het bevorderen van de fysieke leefbaarheid in de wijken en het bestrijden van verloedering en overlast. De gemeente zal investeren in het onderhoudsniveau van de openbare ruimte en het straatbeeld (schoon, heel, veilig en aantrekkelijk), in goede en gevarieerde speelvoorzieningen, in scholen, in ontmoetingsruimten en andere publieke voorzieningen. Tegelijkertijd wordt door Woonplus en de gemeente Schiedam ingezet op het verbeteren van de levendigheid in de wijk door het aanbieden of faciliteren van activiteiten.

In de gezamenlijke aanpak van gemeente en Woonplus staan de bewoners centraal. Wat mensen (zeker in sterk veranderende omgevingen) missen zijn 'bekende' of vertrouwde gezichten. Er bestaat behoefte aan publieke

familiariteit en vertrouwdheid van de omgeving. Sociale of fysieke maatregelen hebben ter bevordering van contacten alleen zin als deze het belang van mensen dienen en aansluiten bij hun idee van 'gezelligheid'. Niet alle bewoners hebben behoefte aan buurtbarbecues of gezamenlijke opruimacties; sommige bewoners hebben vooral behoefte aan 'functionele' relaties in de vorm van 'vriendendiensten'. Mensen uit diverse omgevingen en met verschillende achtergronden hebben er belang bij elkaar te ontmoeten als het gaat over school en kinderopvang en de kwaliteit van hun woonomgeving. Daarom worden ontmoetingsplekken (als functie) en laagdrempelige voorzieningen gecreëerd. Het moet daarbij draaien om zogenaamde 'natuurlijke terugkerende aanleidingen tot ontmoeting' en niet om gekunstelde, tijdelijke projecten. Ontmoetingen blijken vaak katalysatoren voor het ontstaan van gevoelens van gemeenschappelijkheid en buurtbinding. Die gedeelde interesses bieden deelnemers een logische basis voor interactie en collectief handelen.

5.3.2 Sturing en organisatie van het Wijkprogramma

De gemeente ziet het als een van haar belangrijkste opdrachten om een goed samenspel te bewerkstelligen tussen bewoners, instellingen en gemeente. Gestreefd wordt naar een 'wijkontwikkeling op eigen kracht' waarbij de gemeente snel en adequaat invulling geeft aan haar taken en bewoners participeren en invulling geven aan hun eigen verantwoordelijkheid. De inbreng van 'het publiek' in het Wijkprogramma wordt als essentieel beschouwd voor het waarborgen van de kwaliteit van projecten. Gemeente en Woonplus zijn bereid te investeren in termen van geld, tijd en ruimte om bewoners de kans te geven hun eigen initiatieven te ontplooien.

Voor de uitvoering van het Wijkprogramma is het van immens belang dat bewoners zich erbij betrokken én verantwoordelijk voor voelen. Daarom zijn en worden bewoners zoveel mogelijk in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan zowel planvorming als de organisatie van activiteiten in de wijk. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor het Wijkoverleg, de Klankbordgroep Groenord en het bewonersnetwerk dat de 'Groep Hoppe' genoemd wordt. Het Wijkoverleg wordt elke zes à acht weken door de gemeente georganiseerd en is toegankelijk voor alle bewoners van Groenord. De Klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van georganiseerde bewonersgroeperingen uit de wijk. De Groep Hoppe is de benaming voor een netwerk van enthousiaste en positieve bewoners en professionals uit Groenord, dat sinds de zomer van 2006 allerlei initiatieven aandraagt en helpt uitvoeren, om het met elkaar wonen en leven in de

wijk Groenord te verbeteren. Elke actieve bewoner kan deelnemen aan dit netwerk, al naar gelang persoonlijke interesse voor een thema of activiteit.

5.4 Koppeling van visie en programma's

De ontwikkelingsopgave voor Groenord wordt doorvertaald in vier centrale programma's (te weten het woningbouwprogramma, het Investeringsprogramma Openbaar Gebied en een Sociale en Economische Wijkaanpak) waarin ook het flankerend beleid van Woonplus een plaats heeft. Deze programma's worden binnen de kaders van deze Wijkvisie en in nauwe samenhang met elkaar ontwikkeld en uitgevoerd om zo de integrale wijkontwikkeling zoveel mogelijk te waarborgen. De programma's worden op hun beurt verder uitgewerkt in deel- en/of uitvoeringsprojecten.

Voor de precieze tijdsfasering van deze programma's en hun deelprojecten, evenals de manier waarop zij in de planning op elkaar afgestemd zijn, verwijzen wij u naar de bijlage die de integrale planning voor de vernieuwingsopgave in Groenord weergeeft. De hoofdlijnen van de bovengenoemde programma's worden hierna beschreven.

WONINGBOUW

Kern van het woningbouwprogramma voor Groenord is het vergroten van de differentiatie in woningtypes en een stijging van het aantal koopwoningen ten opzichte van het aantal huurwoningen. Deze uitgangspunten stonden ook al beschreven in de oorspronkelijke Wijkontwikkelingsvisie en hieraan zal dus ook in de komende jaren vastgehouden worden. Wel is het programma, met name voor het plangebied Midden-C, gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke plan. Als gevolg van het nieuwe woningbouwprogramma dat tussen 2010 en 2013 gerealiseerd wordt, zal vooral Groenord Midden meer laagbouwmilieus en eengezinswoningen krijgen ten koste van hoogbouw. Tevens moeten de woningen die binnen dit programma gerealiseerd zullen worden bijdragen aan het vergroten van de mogelijkheden voor een 'wooncarrière' in de eigen wijk. Het woningbouwprogramma moet zo bijdragen aan de doelstellingen (meer) middeninkomens aan de wijk te binden en de doorstroming binnen de wijk te bevorderen.

Woonplus zal in dit gebied als eerste starten met opplus- en renovatiewerkzaamheden vanuit haar flankerend beleid. De start van de sloop in plangebied Midden-C staat gepland voor 2009. Aansluitend zal begonnen worden met de bouw van de nieuwe woningen.

Organisatorisch wordt de uitvoering van het woningbouwprogramma binnen de gemeente Schiedam als

volgt ondersteund: de projectorganisatie beschikt over een kernteam Groenord dat een werkoverleg vormt tussen de diverse disciplines binnen het totaalproject Groenord, dat naast een praktische coördinatiefunctie ook dient als een borging van de integrale aanpak van de wijkontwikkeling. Tevens beschikt de projectleider Wonen over een projectteam dat alle relevante experts uit de (lijn)organisatie en andere taakvelden herbergt en als taak heeft ontwikkelingen te toetsen en opdrachten van de Stuurgroep Groenord uit te werken. Tenslotte bestaan er diverse bilaterale overlegvormen waarin de projectleider Wonen afspraken maakt met overige (externe) partners, zoals projectleiders van Woonplus (bijvoorbeeld in relatie tot communicatie(vraagstukken)) en projectleiders Bouw van de Wijkontwikkelingsmaatschappij Groenord.

Voor het Woningbouwprogramma wordt de wijk voornamelijk betrokken en geconsulteerd via de Wijkontwikkelingsmaatschappij Groenord en de wijkprocesmanager.

OPENBAAR GEBIED

In de wijk Groenord worden in de WOG-ontwikkelingsgebieden de openbare gebieden aangelegd volgens een vastgesteld beeldkwaliteitplan. Geconstateerd is dat in de overige, onder gemeentelijke verantwoordelijkheid vallende gebieden, een groot kwaliteitsverschil ontstaat of reeds ontstaan is. Om dit belangrijke knelpunt op te lossen was het noodzakelijk de totale investeringsbehoefte voor het flankerend beleid in de wijk Groenord inzichtelijk te maken. Hiertoe zijn harde gebiedsgrenzen aangewezen. Er is een kaart gemaakt waarop de gebiedsgrenzen op een eenduidige wijze worden aangegeven. Daarbij zijn beeldkwaliteit, functionaliteit en de behoeften uit de wijk in de overzichtskaart opgenomen.

Voor de diverse disciplines zijn tot 2011 (krediet)ramingen gemaakt, waarbij de genoemde overzichtskaart als uitgangspunt gediend heeft. In de ramingen zijn de volgende aspecten zichtbaar gemaakt:

- Groen
- Wegen
- Riolering
- Voorzieningen (ontmoetingsruimte, speelruimte, e.d.)
- Water

Vervolgens zijn de beschikbare budgetten inzichtelijk gemaakt. Met name bedragen welke reeds bekend zijn uit het MJP, GRP en budgetten voor deze gebieden vanuit het meerjaren onderhoudsplan zijn geaccordeerd (ook in relatie tot de benodigde extra inzet op onderhoud en beheer op verschillende locaties) en opgenomen in het Investeringsprogramma. Tussen 2012 en 2015 zal ieder jaar opnieuw budget aangevraagd moeten worden. Tevens wordt bij projecten in het openbaar gebied geregeld gebruik gemaakt van ISV-gelden en diverse niet-structurele subsidies.

De aanpak c.q. herinrichting van het openbaar gebied is altijd volgend op het woningbouwprogramma (zowel inhoudelijk als in tijd) om efficiencyredenen (werken aan het openbaar gebied kunnen vaak pas plaatsvinden nadat bouwwerkzaamheden zijn afgerond) en om kapitaalvernietiging tegen te gaan (het 'stukrijden' van nieuw aangelegd gebied door zwaar bouwverkeer).

Aansluitend op het woningbouwprogramma zal het openbaar gebied in het gedeelte van de Van Beethovenlaan en Andriessenlaan, waaraan de renovatieflats liggen die onder het flankerend beleid van Woonplus vallen, als eerste aangepakt worden. Later, vanaf april 2010, wordt de rest van de Van Beethovenlaan opgeknapt. Vanaf 2011 zal het totale openbaar gebied in plangebied Midden-C heringericht worden. Voor de specifieke locaties, opgaven en een volledig overzicht van alle geplande ingrepen en investeringen in het openbaar gebied verwijzen wij naar het Investeringsprogramma Openbaar Gebied en de Integrale planning Groennoord.

Organisatorisch valt de discipline 'openbaar gebied' in twee delen uiteen: in relatie tot onderhoud en beheer is de projectleider van de gemeente Schiedam opdrachtgever. De projectleider dient onderhoudswerkzaamheden voor te bereiden en bewoners te informeren. Projecten die een herprofilering van het openbaar gebied inhouden

worden door de projectleider in samenwerking met de afdeling Wijkzaken voorbereid en uitgevoerd. Met betrekking tot individuele wensen van bewoners wordt in samenwerking met de desbetreffende groepen en de afdeling Wijkzaken (i.c. de wijkprocesmanager) de haalbaarheid van de integratie van projecten onderzocht. Tenslotte participeert de projectleider openbaar gebied ook in het kernteam Groennoord.

SOCIALE WIJKAANPAK

In de zomer van 2006 is een voorstel van de gemeente Schiedam voor het project 'Sociale actie' door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties goedgekeurd. Uit 'Sociale actie' is € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van activiteiten in 2007. Woonplus heeft een aanvullende bijdrage van € 550.000 beschikbaar gesteld voor de doorloop van het project in 2008. Woonplus heeft tevens de uitvoering van een aantal projecten op zich genomen. De € 1,5 miljoen die is bestemd voor Groennoord vormt het uitvoeringsprogramma van de Wijkvisie in de jaren 2007 en 2008. Met name de aspecten op sociaal gebied zijn hierin verwerkt. Dit programma is ontstaan in samenspraak met bewoners, bewonersorganisaties en beroepskrachten in de wijk. De onderdelen van de diverse projecten zijn groten-

deels door ‘de wijk’ aangedragen en vormen een breed samengesteld pakket aan maatregelen om het gebruik van de openbare ruimte te bevorderen en de leefbaarheid, sociale cohesie en veiligheid in Groenord te vergroten. Concrete voorbeelden van deelprojecten en hun uitvoering zijn opgenomen in het projectvoorstel ‘Sociale actie Nieuwland & Groenord’ en wederom de integrale planning Groenord.

De betrokkenheid van bewoners en bewonersorganisaties bij ingrepen in de wijk is door middel van het project ‘Sociale actie’ op een programmatische wijze gekoppeld aan de Wijkvisie. De financiering van de initiatieven die in het kader van dit project tot stand zijn gekomen is echter incidenteel van aard; de continuïteit is daarmee een belangrijk punt van aandacht. Om in de komende jaren bewoners te betrekken bij de herontwikkeling van Groenord is het van belang de huidige initiatieven een plaats te geven in het totale pakket van werkzaamheden in het gebied. Naast projectgelden beschikt Groenord ook over wijkbudgetten waaruit reguliere activiteiten en investeringen uit het Wijkjaarprogramma bekostigd worden. In het Wijkoverleg Groenord vindt, in samenspraak met de bewonersvertegenwoordiging, besluitvorming plaats over de besteding van het wijkbudget.

In organisatorische zin beschikt de projectleider Sociale Wijkaanpak over een projectteam waarin alle relevante experts uit de (lijn)organisatie deelnemen en deelprojecten uitgewerkt worden. Ook is er een Instellingenoverleg waar alle in de wijk actieve beroepskrachten en organisaties vertegenwoordigd zijn. Het Instellingenoverleg dient als coördinatie- en afstemmingsoverleg. Afzonderlijke leden voeren, net als het (intern gemeentelijke) projectteam opdrachten uit voor de projectorganisatie en de Stuurgroep Groenord. Tenslotte maakt ook de projectleider Sociale Wijkaanpak deel uit van het kernteam Groenord.

ECONOMISCHE WIJKAANPAK

Binnen de stedelijke vernieuwing is de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekomen voor de (sociaal-) economische aspecten van wijkontwikkeling. Daarom heeft de gemeente Schiedam besloten een discipline en een projectleider toe te voegen aan de projectorganisatie Groenord. Deze projectleider is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een economisch programma voor Groenord dat aansluit op de overige programma’s en bovendien een bijdrage zal leveren aan de versterking van de wijk en haar bewoners in economisch en/of maatschappelijk opzicht. Doordat de concepten ‘wijkconomie’ en ‘economische wijk(gerichte)aanpak’ nog betrekkelijk nieuw zijn, was het ten tijde van de totstandkoming van deze Wijkvisie nog niet mogelijk het complete programma voor Groenord te definiëren. Wel is een

aantal uitgangspunten geformuleerd. Een Economisch Wijkprogramma voor Groenord volgt twee sporen: de vergroting van de economische spankracht van een wijk en het versterken van de (individuele) sociaal-economische en maatschappelijke posities van bewoners en ondernemers in het gebied. Voor Groenord zal, gezien het sterke woonkarakter van de wijk, de nadruk vooral liggen op het tweede spoor. Ingezet zal worden op activering en (maatschappelijke) participatie van bewoners en de stimulering van ‘sociale stijging’ van groepen en individuen. Hierbij zal zoveel mogelijk ingezet worden op het inschakelen van (informele) netwerken in de wijk en de inzet van pilots van activeringstrajecten die op wijkniveau toegesneden zijn.

In eerste instantie wordt extra aandacht besteed aan de gebieden Midden-C en Zuid. Groenord Zuid heeft zich de afgelopen jaren, ondanks zeer magere leefbaarheidsscores, ontwikkeld tot een redelijk stabiel gebied dat momenteel wat opveert in leefbaarheidopzicht. Van deze positieve spiraal moet gebruik gemaakt worden door bewoners een impuls te geven ter versterking van het gebied. Hetzelfde geldt voor Midden-C, mede vanwege de herprogrammering en de ingrijpende werkzaamheden die daar voor de komende jaren gepland staan. Om bovengenoemde redenen zal extra focus liggen op de ondersteuning van de bewoners uit die gebieden.

De projectleider Economische Wijkaanpak zal organisatorisch gezien zeer nauw samenwerken met de projectleider Sociale Wijkaanpak vanwege de ‘overlap’ die beide programma’s met elkaar hebben. De projectleider Economische Wijkaanpak zal bijvoorbeeld aan kunnen haken bij het Instellingenoverleg om beroepskrachten uit te wijk te informeren of betrekken bij het Economische Wijkprogramma. Ook voor de discipline ‘economische wijkaanpak’ is een gemeentelijk projectteam in het leven geroepen om opdrachten te coördineren, uit te werken of uit te zetten en staan de projectleider diverse bilaterale overlegvormen ter beschikking. Tenslotte neemt ook de projectleider Economische Wijkaanpak deel aan het Kernteam Groenord.

COLOFON

Dit rapport is een uitgave van de gemeente Schiedam

Schiedam, augustus 2007

Afdeling REO, bureau projectmanagement

Postbus 1501, 3100 EA Schiedam

T 010 246 55 90 / 010 246 55 98

info@schiedam.nl

www.schiedam.nl

Foto's: Jan van der Ploeg en anderen

Illustraties: Kars Advies, Utrecht

Ontwerp en vormgeving: IK vormgeving/Ina Kleijwegt

Drukwerk en afwerking: drukkerij Romer, Schiedam

Oplage: 1000